NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 199 | Łódź, Środa, 26 Sierpnia 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, מיטוואך פ' תצא ה' אלול תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

אויסגעפיהרט דעם טויט-אורטייל

איבער די 16 פערמשפטע אפאזיציאניסטען אין מאסקווער פראצעס

אפגעווארפען די ביטע וועגען בעגנעדיגונג

מאסקווא, 25 (ספ. טעל.)
די סאוויעטישע טעלעגראפען - אגענטור מעלדעט: דאס פרעזידיום פון צענטראלען אויספיהר-קאמיטעט האט אפגעווארפען די ביטע וועגען בעגנעדיגען די 16 צום טויט-פערמשפטע אפאזיציאניסטען.

שפעט ביינאכט איז דער טויט-אורטייל אויסגעפיהרט געווארען און די 16 פערמשפטע מיט זינאוויעוו און קאמעניעוו בראש זענען דער שאסען געווארען.

די עקזעקוציע פון די 16 פערמשפטע איז פארגעקומען אויפן הויף פון דער בעקאנטער טורמע פון ג. פ. או. אויף דער לוביאנקע.

לויט די קורסירענדע קלאנגען האט זיך אין דער לעצטער מינוט געווענדעט צו סטאלינען די אלמנה נאך לענינען קרופסקאיא מיט דער ביטע צו בעגנעדיגען די פערמשפטע צוליב זייערע פערדינסטען פאר דער קאמוניסטישער רעוואלוציע. די אינטערווענץ האט נישט געהאט קיין פעולה.

ריגא, 25 (ספ. טעל.)
די „אריענט" אגענטור שרייבט, אז ס'איז אויפגעקלערט געווארען דאס געהיימניש פון דעם מאדנעם פערהאלטען זיך פון די פערמשפטע אויפן פראצעס, די דאזיגע אגענטור שרייבט אז די ג. פ. או. האט צוגעזאגט זיי צו ראטעווען דאס לעבען, אויב זיי וועלען זיך מודה זיין אין דער שולד און וועלען אויסדריקען חרטה. דאס האט אבער נישט געשטערט, אז די פערמשפטע זאלען דערשאסען ווערען און זיי אויסנוצען צו פראפאגאנדע צוועקען אין קאמף מיט דער אפאזיציע אין לאנד און אויסלאנד.

בערלין, 25 (ספ. טעל.)
דאס דויטשע אינפארמאציאנס - ביורא טיילט מיט פון לענינגראד, אז אלס רעזולטאט פון דעם מאסקווער פראצעס, קומען איצט פאר גרויסע ארעסטען. דאס "ערמאנטע ביורא גיט אן די צאהל ארעסטירטע אויף עטליכע טויזענד פערזאן.

מאסקווא, 25 (ספ. טעל.)
„פראוודא" ברענגט די שטימען פון גאנצען לאנד, וועלכע אפראביר'ען דאס אויספיהרען דעם טויט-אורטייל.

מאסקווא, 25 (ספ. טעל.)
דער אורטייל אין פראצעס פון די טראצ-קיסטען איז אויסגעפיהרט געווארען אין דער נאכט פון 24 אויפן 25-טען.

—*×*—

ד"ר ווייצמאנ'ס ריהרענדע רעדע

אויף דער זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט

וועגען דער לאגע פון די יודען אין דער וועלט און די געשעהענישען אין א"י

ציריך, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
היינט איז פארגעקומען די ערעפנונג פון דער זיצונג פון אקציאנס - קאמיטעט. די זיצונג איז פארגעקומען ביי געשלאסענע טירען. גע-עפענט די סעסיע האט אוסישקין. דאן האבען אפגעגעבען בעריכטען וועגען דער לאגע בן-גוריון און ווייצמאן.

ווייצמאן האט געהאלטען א זעהר ריהרענ-דע רעדע. בעת זיין רעדע האבען אייניגע מיט-גלידער פון אקציאנס - קאמיטעט געוויינט. ווייצמאן האט געשילדערט די לאגע פון יודי-שען פאלק אין דער וועלט אין ליכט פון די גע-שעהענישען אין ארץ ישראל און אין דער וועלט. די יודישע בעמיהונגען אויפצובויען די נאציאנאלע היים ווערען אלס שווערער צוליב דעם, וואס עס פערשווינדעט דער גייסט פון לי-בעראליזם אין אייראפא. ווייצמאן האט נישט געמאכט קיין שום פארשלאגען וועגען די אק-טועלע פראגען. ווי מען נעמט אן, וועט ער אריינ-טראגען פארשלאגען אין דער הינזיכט אויף דער זיצונג פון דער פאליטישער קאמיסיע.

בן-גוריון האט אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער לאגע אין ארץ ישראל. די ענטוויקלונג פון דעם ציוניסטישען אויפבוי-ווערק — האט בן-גוריון געזאגט — ווערט זעהר שווער. ער האט אנגעוויזען אויף דעם וואוקס פון די אראבישע כחות אין און ארום ארץ ישראל. דער דאזיגער כח מוז גענומען ווערען אין אכט ביי דער פארטזעצונג פון יודישען אויפבוי-ווערק. די סכנה פון אפשטעלען די עליה איז זעהר א דראהענדע. דאס קען געשעהן יעדן טאג, יעדע שעה און מיט דער דאזיגער מעגליכקייט מוז מען זיך רעכענען. דאס ערגסטע איז אבער דאס, וואס עס איז שווער פאראויסצוזעהן די אויסווירקונגען פון דער גזירה. עס איז נישט בעוואוסט, ווי לאנג עס קען אויסקומען צו פיהרען דעם קאמף אז דער עליה-פערבאט זאל ווידער אפגעשאפט ווערען.

3 א זייגער נאכמיטאג איז די זיצונג געשלאסען געווארען. נאכמיטאג האט זיך אנגעהויבען די אלגעמיינע דעבאטע.

ציריך, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף דער נאכמיטאג-זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט האט אוסישקין געהאלטען א טרויער-רעדע נאך די געפאלענע קדושים, וועלכע איז אויסגעהערט געווארען דורך די מיטגלידער פון א. ק. שטעהענדיגערהייט. דאן האט ער מספיד געווען דעם נפטר נחום סאקאלאוו און די זי-צונג איז אלס צייכען פון טרויער. איבערגעריסען געווארען אויף 5 מינוט.

אויף דער אווענד-זיצונג האט זיך אנגעהויבען די פאליטישע דעבאטע, ביז איצט האבען גערעדט א. קאצענעלסאן (מפא"י) און הרב בערלין. די רעדנער האבען זיך בעזונדערס אפ-געשטעלט אויף דער בעציהונג פון דער אגענץ צו דער קעניגליכער קאמיסיע, וואס פאהרט קיין ארץ ישראל. הרב בערלין האט געפאדערט א דעצידירענדע און פעסטע האלטונג פון דעם עק-זעקוטיוו. מארגען וועט פארקומען דער המשך פון דער דעבאטע.

אין דעם פאליטישען בעריכט, וואס איז צו-געגרייט געווארען פאר דער סעסיע ווערט גע-זאגט, אז אין משך פון לעצטען יאהר האט די עליה בעטראפען 50 טויזענד מענשען 33 טוי-זענד עולים זענען געקומען פון פוילען, אויפן 2-טען ארט קומט דייטשלאנד.

אין די געשפרעכען וואס דער פארשטעהער פון יט"א האט געהאט מיט די מיטגלידער פון א. ק. האבען די לעצטע ערקלערט, אז די בע-שלוסען, וואס וועלען אנגענומען ווערען וועלען זיין פון די וויכטיגסטע, וועלכע ס'זענען ווען עס איז אנגענומען געווארען דורך אנ'אקציאנס-קאמיטעט. אלע האבען אין זין די אחריות, וואס ליגט אויף זיי אין צוזאמענהאנג מיט די ענט-שטאנענע שוועריגקייטען.

ס'איז מעגליך, אז די סעסיע וועט אננעמען א בעשלוס וועגען אנ'אלוועלטליכע אקציע צו העלפען דעם ישוב.

ציריך, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
סטעפאן וויז, וועלכער האט געזאלט אנ-טיילנעמען אין דער סעסיע פון אקציאנס-קאמי-טעט איז אפגערופען געווארען פון דער שווייץ.

ענגליש מיליטער פון מאלטא קיין ארץ-ישראל

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
אין לאנדאן איז אנגעקומען די ידיעה, אז דער באטאליאן שאטלענדישע שיסער, וואס שטעהט אויף דער אינזעל מאלטא, האט בעקו-מען דעם בעפעהל מיטוואך אפצופאהרען קיין ארץ ישראל.

די אחוזה הערבערט סעמיועל נישט אנגענומען

די קאלעקטיווע שטראף פון 250 פונט

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
די פערוואלטונג פון דער אחוזה הערבערט סעמיועל. אויף וועלכער ס'איז ארויפגעלעגט גע-ווארען א קאלעקטיווע שטראף פון 250 פונט, האט געמאלדען דער אדמיניסטראטיווער מאכט אז זי נעמט נישט אן די קאלעקטיווע שטראף.

די היינטיגע העבראישע פרעסע קריטי-קירט שטארק די רעגירונג פאר ארויפלעגען די שטראף און ווייזט אן, אז ס'זענען נישט פאר-האן קיין שום בעווייזען, אז פון דער אחוזה האט מען געשאסען אויף דער אראבישער מילך-פרוי וועלכע איז דארט פערוואונדעט געווארען.

אראבישע דעלעגאציע צוריק אין א"י

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
ס'ווערט געמאלדען, אז די אראבישע דעלע-גאציע, וועלכע האט א לאנגע צייט געווײלט אין לאנדאן קומט היינט צוריק קיין ארץ ישראל.

7 יאהר תפיסה פאר אראבער

וואס האבען געשאסען אויף א מיליטערישען פאטרול

ירושלים, 25 (יט"א טעלעגראפיש)
היינט איז פארגעקומען דער פראצעס פון צוויי אראבער, וואס האבען אין שכם געשאסען אויף א מיליטערישען פאטרול. זיי זענען פער-משפט געווארען צו 7 יאהר תפיסה. דאס איז געווען דער ערשטער פראצעס פאר שיסען אויף א מיליטערישען פאטרול. לויט די נייע פערארד-נונגען קומט דערפאר טויט-שטראף אדער לע-בענסלענגליכע תפיסה.

מארגענדיגער פראטעסט-טאג אין ווארשא

געגען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

ווארשא, 25 (יט"א טעלעפאניש)
היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון קאאר-דינאציע-קאמיטעט פון אלע ציוניסטישע ארגאני-זאציעס. ס'איז אויסגעארבייט געווארען א פלאן פון פראטעסט-טאג, וועלכער איז בעשטימט געווא-רען אויף היינטיגען דאנערשטאג, געגען די געשעהע-נישען אין ארץ-ישראל. ס'וועט אויך אויסגעארבייט ווערען דער פראטעסט-מעמאריאל צו דער ענגלי-שער רעגירונג. אין דער דעלעגאציע צו דער ענגלישער אמבאסאדע, וועלכע וועט איבערגעבען דעם מעמאריאל, געהען אריי: סענאטאר פראפ. שאר, אדוו. הארטגלאס, פראפעס לעוויטע, ג.-סעג. ראפאל שערעשעווסקי, פארשטעהער פון די רעכטע פ. צ. און יודישע קהלה.

ווידער אויף א חודש ארעסט

איז פער'משפט געווארען אדוו. האפמאקל-אסטראווסקי

סאסנאוויק, 25 (טעלעפאניש)
היינט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען אדוו. האפמאקל אסטראווסקי, וועלכער איז בעשול-דיגט געווארען אין בעליידיגען דאס געריכט נאכ'ן פראצעס פון גושעשאלסקי'ן.

אדוו. האפמאקל איז פערמשפט געווארען אויף א חודש ארעסט און 5 זל. שטראף.

הזכרה

מארגען, דאנערשטאג, ט' אלול, דעם 27 אויגוסט, צו דער שמערצ-ליכער יאהרצייט נאך אונזער נישט-פערגעסענעם פרעזעס

שמואל צבי הערשבערג ז"ל

וועט אין דער שוהל ביי „לינת החולים" 8 פריה פארקומען א הזכרה, און 12 פריה וועט פארקומען א הזכרה אויפ'ן בית-החיים, צו וועלכע אלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען.

די פערוואלטונג פון „לינת החולים" פאלודניאווע 19.

הויפּט-אינספּ. גענ. רידז-שמיגלי

פאָהרט אַרויס קיין פּאַריז דעם 30 סעפּטעמבער

וו אַ ר ש אַ, 25. (טעל.) דער אַרויספאָהר פון גענעראל-אינספעקטאָר פון דער ארמעע גענ. רידז-שמיגלי קיין פאריז מיט אַ רעוויזיט צום גענ. גאַמעלען, וועט אַפיציעל ציגעאייַלט ווערען, ווי מיר דערוויסען זיך וועט גענ. רידז-שמיגלי אַרויספאָהרען קיין פאריז דעם 30 ד. ח.

נאָר וואָס פאָהרט ד"ר שאַכט קיין פּאַריז

פערזיכערען דעם שלום דורך ווירטשאַפטליכער צוזאַמענאַרבייט

פּ אַ ר י ז, 25 (ספּ. טעל.)

די פינאַנץ-צייטונג „ל'אינפאָרמאַסיאָן“ שטעלט פעסט, אַז דער וויזיט פון ד"ר שאַכט אין פאַריז, וועלכער וועט נאָך צושטאַנד קומען די הייגטיגע וואָך, קען נישט בעטראַכט ווערען אַלס געוועהנליכער קורטואַזיע-וויזיט. ער בעזיצט נישט נאָר ווירטשאַפטליכע און פינאַנציעלע צילען, נאָר אפילו פּאָליטישע.

דער בעקאַנטער זשורנאַליסט זאַוערוויין, וועלכער האָט מיט אַ חודש צוריק גערעדט מיט ד"ר שאַכט אין האַמבורג, שרייבט אין „פּאַרי סואַר“, אַז „דאָס איינציגע מיטעל צו פערזיכערען דעם שלום איז די ווירטשאַפטליכע צוזאַמענאַרבייט“.

פּ אַ ר י ז, 25 (ספּ. טעל.)

היינט אין אָוונט איז אָנגעקומען קיין פאריז דער דייטשער ווירטשאַפטליכער מיניסטער ד"ר שאַכט

גרויסער אַביסינישער שבט

בעט ענגלאַנד

איבערצונעהמען דעם מאַנדאַט איבער זייַן טעריטאָריע

לאָ נ ד אָ ן, 25 (ספּ. טעל.)

ווי ס'מעלדעט „ניו קראָניקל“ האָבען 60 אָנפיהרער פון שבט גאַלאַ, וועלכע רעפּרעזענטירען 2 מיליאָן בעפעלקערונג, האָבען זיך געווענדעט צו ענגלאַנד מיט דער בקשה איבערצונעהמען דעם מאַנדאַט איבער דער טעריטאָריע פון מערב-אַביסיניען, וועלכע נעהמט אַרום 50 קוואַדראַט-מייל. די צייטונג טיילט מיט, אַז ראַס אימרו, דער שעף פון דער אַביסינישער רעגירונג אין גאָרע איז נוטע מיטצואַרבייטען מיט ענגלאַנד אויב גרויס-בריטאַניע וועט איבערנעהמען דעם מאַנדאַט

מוטער קען נישט אויסהאַלטען

דאָס אומגליק פון איהר זוהן

און וואַרפט זיך אַראָפּ פון דריטען שטאָק

וו אַ ר ש אַ, 25 (טעלעפאָניש)

אויף זאַמענהאָף-גאַס נומער 13 האָט זיך אַראָפּגעוואָרפען פון דריטען שטאָק די 60-יעהריגע יודישע פרוי טויבע זאַגעל, געוואוינט נאַלעווקי 32, איהר זוהן איז אַ מאָדזשיצער חסיד און בעת שלש סעודות אין שטיבעל איז ער פּאַראַליזירט געוואָרען. די מוטער האָט זיך אַזוי איבערגענומען מיט דעם אומגליק פון איהר זוהן, וועלכער איז געווען איהר שפּייזער, אַז זי איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

12-יעהריג יונגעל ווערט דערהרגעט

אין די אויגען פון זייַן פאָטער

שרעקליך אומגליק אין וואַרשא

וו אַ ר ש א, 25. (טעל.) אויף שוו. יערסקא 16 האָט אויפן דאַך פון דער 3-שטאָקינער געבייַדע געאַרבייט דער יורישער בלעכער וואָלדען, דאָס ערשטע מאָל האָט ער היינט מיטגענומען צו הילף זייַן 12-יעהריגען זוהן, דאָס קינד איז נישט געווען געוואוינט צו געהען איבער'ן דאַך און אין אַ געוויסען מאָמענט האָט ער זיך אויסגעגליטשט און אַראָפּגעפאַלען אויפ'ן ברוק, דאָס יונגעל איז דערהרגעט געוואָרען.

לויה פון קאָזשעניצער רבי ז"ל

וו אַ ר ש אַ, 25. (טעל.) דינסטאָג אינדערפריה איז פון פאריז אַרויסגעפאָהרען דער פערחתמעטער וואַגאָן מיט'ן טויטען קערפּער פון נפטרגעוואָרענעם קאָזשעניצער רבי הרב אשר אלימלך האַפּשטיין.

מיטוואָך 8 מיט 20 אינדערפריה קומט דער וואַגאָן קיין וואַרשע, פון וואַנען מ'וועט איהם אין אויטא פון חסד של אמת אָפּפיהרען קיין קאָזשעניץ, צו דער גרעניץ זענען אַרויסגעפאָהרען אַ רייה קאָזשעניצער חסידים.

קיין קאָזשעניץ פאָהרען אַרויס מיט ספּעציעלע אויטאָבוסען הונדערטער חסידים. רבנים און רביים.

אַרעסטירט אַ באַנדע דעוויזען-שמוגלער אין גדיניע

ג ד י נ י ע, 25 (טעלעפאָניש)

די בריגאַדע פון דער פינאַנץ-קאָנטראָל אין גדיניע האָט ליקווידירט אַ באַנדע דעוויזען-שמוגלער, וועלכע האָבען געשמוגעלט געלד פון פּוילען קיין דאַנציג. ס'איז אַרעסטירט געוואָרען סטאַניסלאַוו בענדער, סט. מאַליגאָווסקי (רעד. פון „קוריער גדינסקי“) או' דער פינאַנץ-בעאַמטער קראַמקאָווסקי.

קראַמקאָווסקי האָט צוגעשטעלט דער באַנדע בלאַנקעטען פון דער דעוויזען-קאָנטראָל, וועלכע האָבען געוואָלט שמוגלען געלד דורך דער גרעניץ.

טאָג-אָרדנונג פון דער פעלקער-ליגע-סעסיע

וועלכע עפענט זיך ד. 18 סעפּטעמבער

ג ע נ ף, 25 (ספּ. טעל.)

ס'איז פערעפענטליכט געוואָרען די טאָג-אָרדנונג פון 93-טער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע, וועלכע עפענט זיך דעם 18 סעפּטעמבער. אין דער טאָג-אָרדנונג געפינט זיך אויך צווישען אַנדערע די פראַגע פון דעם לאָקאַרנער טראַקטאַט, וואָס איז געשלאָסען געוואָרען צווישען דייטשלאַנד, פראַנקרייך, בעלגיען און ענגלאַנד.

אַרעסטירט 12 ספּאָרטלער אין דאַנציג

פאַר פערשפּרייטען „פּוילישע“ ידיעות וועגען דאַנציג

ד אַ נ צ י ג, 26 (ספּ. טעל.)

די מאַכט האָט אַרעסטירט אַלע 12 מאַנשאַפט פּוילישע ספּאָרטלער פון דאַנציג, וועלכע האָבען געשפּילט אַ מעטש אין דענעמאַרק, זיי ווערען בעשולדיגט, אַז זיי האָבען אין דענעמאַרק פערשפּרייט פּוילישע ידיעות וועגען דאַנציגער רעזשים.

גרויסע רעוויזיעס און אַרעסטען פון קאָמוניסטען אין וואַרשע

וו אַ ר ש אַ, 25 (טעלעפאָניש)

נעכטען בייַנאַכט האָט די פּאָליטישע פּאָליציי אַדורכגעפיהרט אין וואַרשאַ 53 רעוויזיעס אין וואוינונגען פון קאָמוניסטישע טוער און אין די לאָקאַלען פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען. אין אַלגעמיין זענען אַרעסטירט געוואָרען 40 קאָמוניסטען.

Dr. med.

HALTRECHT

ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט-, געשלעכט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

האָט זיך איבערגעצויגען און נעמט אָן

פּיעטריקאָווער 161 טעל. 145-..

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

פון 11 פריה ביז 3 בייטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 8—1 בייטאָג.

פאַר פרויען אַ בעזונדער וואַרטע-זאַל

Dr. I. ZYW

כירורג

צוריקגעקעהרט

11-go LISTOPADA 17,

Telefon 123-41

נעמט אָן פון 1—2 און פון 5—7 אָוונט

Dr. med.

J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע- און פרויען-קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 128-92

נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7

DR. MED.

G. GERSZTAJN

ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Traugutta 12, tel. 175-10

נעמט אָן פון 11—2 און פון 5—830

Dr. I. Suchowczycki

כירורג

GDANSKA 11, tel. 123-47

(רוג 11-טער ליסטאָפּאַד)

צוריקגעקעהרט

און נעהמט אָן פון 4-6 נאָכמיטאָג

Dr. J. Gajst

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראַנקהייטען

זגערזשער 40, טעל. 119-45

נעמט אָן פון 12—1 און פון 5—7 נאָכמ.

Dr. med. LEON FAMILIER

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

6. שערפּיען 37 בענעדיקטאַ

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

5 זל. אַ טאָג | 5 זל. אַ טאָג

פּענסיאָנאַט

„NICEA“

אין קאַלומנאַ

3 קראַקאָווסקאַ 3

נעמט אָן געסט. טעגליך 6 מאָל שפּייזען.

שטרענג כשר

שנעלע און פּאָלירע בעדינונג

ערשטקלאַסיגע קוך. אויך דיעטעטישע

5 מאָרגענס סאָסנאָווע וואַלד.

אינפאָרמאַציעס אין לאָדז:

ביי ר' חיים ווערדינגער,

אַנדראַוואַ 5. טעל. 215-24.

בעמערקונג: ... געסט ווערען אָפּגעוואַרט ביי ... באַהן.

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונטס

ביי דער קליניק איז טעטיג

א רענטגען-גאַבינעט

פאַר דורכלייַכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

Dr.

Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02

נעמט אָן פון 9-10 פריה. 3-5 8-9 אָוו.

Dr. med.

A. Banasz

כירורג - אורָאלאָג

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

Piotrkowska 121, tel. 139-88.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

געדענקט, שטשעשליווי

ביי

אַ גרויסער אויסוואַהל פון

אָריגינעלע בילליגער און טאַמאַשאָווער סחורות

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09.

געדענקט פראַנט II שטאָק.

Dr. med.

M. GLAZER

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 64, tel. 185-49

נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונד.

זונטאָג און חגאות פון 10—12 בייטאָג.

וויכטיג פאַר דאַמען

נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגעמאַכט די עלטעסטע

הימען!

אויף גאַנץ ניי ווי אויף נייע הימען צו

3.50

„TOLA“

25 Zawadzka 25

Dr. med.

J. GOLDBERG

ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Śródmiejska 20, tel. 186-13.

נעמט אָן פון 11—1 און פון 7—8 אָוונד

Lekarz Dentysta

Jakób Botwinik

נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ“ רוג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4—10 אָוונד אויף נאַרוטאָוויטשאַ 13. —::— צוגענגליכע פּרייזען פאַר אַרבייטסלאָזע - הנחה.

7 kl. Pryw. Szkoła Powsz. Męska

oraz PRZEDSZKOLE dla płci obojga

p. n. „Nauka i Wychowanie“

Zrzeszenia Nauczycieli w Łodzi

PIŁSUDSKIEGO 62, tel. 245-97.

איינשרייבונגען פון נייע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע טעגליך פון 10 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 5—7 נאָכמ. די עקזאַמענס אין אַלע קלאַסען קומען פאָר דעם 2. און 3. ווזשעשיען ד. י.

יודישע למודים, ווי העברעאישע שפּראַך און ליטעראַטור, יודישע געשיכטע, רעליגיע און תנ"ך, ווערען אונטערריכטעט אין אַ זעהר ברייטען מאַסשטאַב. די לעקציעס אין דער 1-טער קלאַס הויבען זיך אָן 9 פריה. מעסיגע פּרייזען.

שול-לייטער: ע. גאָלדשמידט.

אַכטונג!

מיטגלידער צייטונגס-פערשפּרייטער

פון פּאָמאָרסקאַ 15.

אַזוי ווי ס'איז אַרויס אַ קלאַנג, אַז אַ צייטונגס סעקציע איז זיך צופאַלען, מיט'ן אַרויסטרעטען פון אַ בעדייטענדע גרופּע מיטגלידער, מאַכען מיר בעקאַנט, אַז דער אויבענדערמאָנטער קלאַנג האָט נישט קיין שום שייכות צו אונזער פעראיין פון פּאָמאָרסקאַ 15.

גלייכצייטיג בעטען מיר אונזערע חשוב'ע מיטגלידער, פּונקט ווי ביז יעצט ווייטער צו צאָהלען אונזער ביז-איצטיגען אינקאַסענט ה' אברהם איצקאָוויטש רעגעל די בייטראַגען. מיט דרך-ארץ די פערוואַלטונג.

וויכטיג פאַר אַלע!

דרוקעריי

בראַמבערג

8 - לאָדז - 8

צעגעלניאַנאַ

טעלעפאָן 255-09.

טריקאָטאַזש-פאַבריקען טריקאָ-עטיקעטען

קאָנפעקציאָנערען מיטען-עטיקעטען

שטרומפּ-פאַבריק. שטרומפּ-באַנדעראָלען

שנורעק-טייפער פּאַס-ביכער

וועש-פאַבריקען. סעריזער. עטיקעטען און טיטען

בעקער-טייפער ...-צעפּלען

ברומגוינע, קאָנטערקס, רעכנונגען ווי אויך התונה-קאַרטען צו ביליגע פּרייזען.

די אינזעל מאיארקא

געפינט זיך אינגאנצען אין די הענד פון דער רעגירונג

באַרצעלאָנאַ, 25. (ספּ. טעל.)

קאפּיטאַן באַמאַ, דער אנפיהרער פון די רעגירונגס-אפּטיילונגען, וועלכע אטאקירען די אינזעל מאיאָרקא, האָט ארויסגעשיקט צום פּרעזידענט פון קאטאלאניען א דעפּעשע וועלכע טיילט מיט, אז דאָס רעגירונגס-מיליטער ביי דער מיטאַרבייט פון פלאָט און לופט-וואפען האָט מאַרשירט פאַראויס אויף דער גאנצער ליניע. דער וועג פון פּאָרט קריסטאַ קיין מאַנאַקאר איז אין די הענד פון רעגירונגס-מיליטער, גאַנץ מאַיאָרקא איז אין די הענד פון דער רעגירונג.

אין ראַיאָן פון סאַראַגאָסאַ האָבען 5 רעגירונגס-עראָפּלאַנען באָמבאַרדירט הועסקאַ.

לאָנדאָן, 25. (ספּ. טעל.) „רויטער“ מעלדעט פון מאַדריד, אז דער היינטיגער טאָג איז אדורך אָהן בעדייטענדע געשעהענישען, די רעגירונג האָט אָפּגעהאַלטען עטליכע זיגען, מ׳דאַרף זיך רעכענען מיט׳ן גיכען פאַרנעהמען אוויעדאָ און קאָרדאָבאַ.

מיליטער זונטאָג אַטאַקירט קאָרדאָבאַ. די אַפּטיילונג איז באָמבאַרדירט געוואָרען דורך עראָפּלאַנען פון טיילוייז פּערניכטעט געוואָרען.

1000 מענשען האָבען זיך אונטערגעגעבען דער פּאַרט-מאַכט.

ליסאַבאָן, 25 (ספּ. טעל.)

אין פּאָרטוגאַל האָט זיך אַראָפּגעלאָזען אַ רעגירונגס-עראָפּלאַן פון שפּאַניען, וועלכער האָט פּערבלאָנדזשעט דעם וועג.

הענדיי, 25 (ספּ. טעל.)

די הויפּט-קוואַרטיר פון די אויפשטענדיגע מעלדעט, אַז אין די בערג פון גוואַדאַראַמאַ האָט דאָס רעגירונגס-מיליטער געהאַט פּערלוסטען עטליכע הונדערט טויטע.

איטאַליען׳ס אָפיציעלע ערקלערונג

וועגען איהר נייטראַליטעט צו די געשעהענישען אין שפּאַניען

רוים, 25 (ספּ. טעל.)

היינט איז פערעפענטליכט געוואָרען אַן אָפיציעלע ערקלערונג, אז די איטאַליענישע רעגירונג האָט אָפּגעשטעלט דאָס ארויסגעבען ערלויבענישען אויף ארויסצושיקען געווער און אַמוניציע צו די קעמפענדע צדדים אין שפּאַניען.

די ערקלערונג האָט אויך היינט אָפּגעגעבען די שווייץ.

בערלין, 25 (ספּ. טעל.)

די בראַזילישע רעגירונג האָט איבערגעריסען די דיפּלאָמאַטישע באַציהונגען מיט דער מאַדרידער רעגירונג צוליב דעם, וואָס די שפּאַנישע רעגירונג האָט נישט געקענט פּערזיכערען דאָס לעבען פון די בראַזילישע פאַרשטעהער אין שפּאַניען.

פּאַריז, 25 (ספּ. טעל.)

די אַמבאַסאַדאָרען פון אַרגענטינע, פראַנקרייך און ענגלאַנד אין שפּאַניען אַרבייטען איצט אויס אַ פאַרשלאַג צו די קעמפענדע צדדים אין שפּאַניען, אָפּצושטעלען די מלחמה-אכזריות׳ן, וועלכע קומען דאָרט פאָר.

מעלדונגען פון די אויפשטענדיגע

וועגען זייערע זיגען איבערן רעגירונגס-מיליטער

סעוויל, 25 (ספּ. טעל.)

אין זיין נעכט געראַדיאָ-רעדע האָט גענ. לאַנאָ ערקלערט: די אָפּטיילונגען, וואָס זענען דורך דער קאַטאַלאַנישער רעגירונג ארויסגעשיקט געוואָרען אין דער ריכטונג אויף הועסקאַ און סאַראַגאָסאַ, זענען פּערטריבען געוואָרען. די אויפשטענדיגע האָבען אויך אָפּגעהאַלטען זיגען אויף אַנדערע ערטער.

ווייטער האָט דער אויפשטענדיגער גענ. לאַנאָ ערקלעהרט, אַז ביים באָמבאַרדירען דעם פליה-פּלאַץ געטאַפע הינטער מאַדריד, דורך די אויפשטענדיגע עראָפּלאַנען, זענען פּערניכטעט געוואָרען אַלע האַנגאַרען, אין וועלכע ס׳האָבען זיך געפינען רעגירונגס-עראָפּלאַנען.

פּאַריז, 25 (ספּ. טעל.)

ווי מען מעלדעט פון בורגאָס האָבען די אויפשטענדיגע עראָפּלאַנען נעכטען באָמבאַרדירט די פּאָזיציעס פון רעגירונגס-מיליטער הינטער טאָלעדאָ. דאַן האָבען זיי אַראָפּגעוואָרפען לעבענסמיטעל אין אַלקאַזאַר, וועלכע איז אַרומגערינגעלט דורך דעם רעגירונגס-מיליטער.

פון מאַלאַגאַ מעלדעט מען, אַז דאָרט זענען דערשאָסען געוואָרען 10 אָפיצירען, וועלכע האָבען געהערט צו דער מאַנשאַפט פון צוויי שפּאַנישע טאָרפּעדאָ-שיפען וועלכע זענען איבערגעגאַנגען אויף דער זייט פון די אויפשטענדיגע.

בורגאָס, 25 (ספּ. טעל.)

„האַוואַס“ מעלדעט, אַז לויט ידיעות פון גענ. פראַנקאָ, האָט אַ שטאַרקע אָפּטיילונג פון רעגירונגס-

דער לופט-פליהער פראַנקאָ

איבערגעגאַנגען צו די אויפשטענדיגע

פּאַריז, 25 (ספּ. טעל.)

פון ליסאַבאָן מעלדעט מען: די צייטונג „אָ סעקולאָ“ גיט איבער, אַז דער בעריהמטער שפּאַנישער פליהער ראַמאָן פראַנקאָ, אַ ברודער פון גענעראַל פראַנקאָ, דעם הויפּט-אַנפיהרער פון די אויפשטענדיגע, איז איבערגעגאַנגען אויף דער זייט פון די אויפשטענדיגע און האָט איבערגענומען די אַנפיהרונג פון דער „טויט-עסקאַדרע“, וועלכע דאַרף בענוצט ווערען בעת די דעצידירענדע קאַמפען יועגען מאַדריד.

דאָס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע, ווייל ראַמאָן פראַנקאָ איז געווען אַ פערביסענער געגנער פון זיין ברודער.

אין פּראָגראַם פון דער נייער פּראָ-רעגירונגס-פּאַרטיי

איז פערהאַן די לאָזונג וועגען בעפרייען זיך פון יודישען איינפלוס

אויפ׳ן ווירטשאַפטליכען געביט

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש)

דער נעכטיגער „וויעטשור וואַרשאַווסקי“ שרייבט: די צוגרייטונגען צו שאַפען דעם נייעם פּראָ-רעגירונגס-לאַגער זענען אין פולען גאַנג און שוין נישט לאַנג וועלען בעקאַנט ווערען די פאָרמען און פּרינציפּען פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע. איצט ווערען שוין פונאַנדערגעשיקט אונטערצושרייבען דעקלאַראַציעס צו פאַרשידענע פּערזענליכקייטען און אָרגאַניזאַציעס.

די דעקלאַראַציעס זענען אין פאָרם פון „נעבאָטען“. פאַר איבערשרייטען זיי וועט מען צוגעצויגען ווערען צו דיסציפּלינאַרע פאַראַנטוואָרטליכקייט. די דיסציפּלין וועט זעהר שטאַרק אָפּגעהיטען ווערען. די נייע אָרגאַניזאַציע וועט הייסען „סויוז באָ נאַראָדאָווע“.

זעהר שטאַרק ווערט אונטערגעשטראָכען די זעלבסטשטענדיגקייט פון פאָלק אויפ׳ן פּאָליטישען און ווירטשאַפטליכען געביט. אויפ׳ן ווירטשאַפטליכען געביט ווערט אַרויסגערוקט די לאָזונג פון אונאָפּהענגיג זיך מאַכען פון די יוד. איינפלוסען און פערפּויילישען דעם האַנדעל און מסחר.

דער רושם אין פראַנקרייך

צוליב׳ן איינפיהרען פון 2-יעריגען מיליטער-דינסט אין דייטשלאַנד

פּאַריז, 25 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע פּרעסע רעדט לעבהאַפט אַרום די נעכטיגע דעציזיע פון דער דייטשער רעגירונג וועגען איינפיהרען 2-יעהריגע מיליטערישע דינסט-פליכט.

„פּטי פּאַריזיען“ שטעלט פעסט, אַז דאָס צוטרעטען פון דייטשלאַנד צום נייטראַליטעטס-אָפּמאַך בנוגע שפּאַניען איז איצט אינגאַנצען אָפּגעמעקט געוואָרען מיט דער ידיעה וועגען מיליטער-דינסט-דעקרעט.

„מאַטען“ ווייזט אָן, אַז די דייטשען האָבען איינגעפיהרט אַ 3-יעהריגען מיליטער-דינסט און נישט צוויי, ווייל אַלע, וועלכע זענען פעהיג צו טראָגען געווער מוזען פאַר׳ן אַריינטרעטען אין מיליטער אַ יאָהר געהערען צו די רייהען פון אַרבייטס-דינסט. אויף דעם אופן וועט דאָס עפעקטיווע מיליטער אין פרידענס-צייט בעטרעפען 2 מיליאָן מענשען.

„עקאָ דע פּאַרי“ שרייבט, אַז דער בירגער-קריג אין שפּאַניען האָט געגעבען היטלער׳ן אַ וואונדערבאַרען פּרעטעקסט צו פערשטאַרקען זיין מיליטערישען אַפּאַראַט.

די דייטשע צייטונגען פערטיידיגען די נייע פעראָרדנונג מיט׳ן „מיליטאַריזם פון די באָלשעוויקעס“.

פּאַריז, 25 (ספּ. טעל.)

די רעכטע גרופּען האָבען געפאָדערט צונויפצורופען אַ זיצונג פון דער מיליטער-קאָמיסיע ביים פּאַרלאַמענט, כדי צו בעטראַכטען די פראַגע פון פערלענגערען די מיליטער-דינסט-צייט אין פראַנקרייך.

2 עראָפּלאַן-קאַטאַסטראָפעס

3 פליהער דערהרג׳עט געוואָרען

לובלין, 25 (טעלעפאָניש)

בעת פליה-איבונגען איז אין דעמבלין אַראָפּגעפאַלען אַן עראָפּלאַן, וועלכער איז צושמעטערט געוואָרען. דער פליהער זדזשיסלאַוו נאַרבערגער איז דערהרגעט געוואָרען.

קראָקאָ, 25 (טעלעפאָניש)

הינטער קראָקאָ איז פאָרגעקומען אַן עראָפּלאַן קאַטאַסטראָפע. די פליהער מלינאַרטשיק און קאַוואַלאַ זענען דערהרגעט געוואָרען.

ערד-ציטערניש אין סומאַטראַ

בערלין, 25 (ספּ. טעל.)

דאָ איז דערהאַלטען געוואָרען אַ ידיעה, אַז אויף סמאַטראַ איז פאָרגעקומען אַן ערד-ציטערניש. 2 מענשען זענען אומגעקומען, 20 פערוואונדעט.

דעמיסיע פון אמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז

וואַשינגטאָן, 25 (ספּ. טעל.)

פּרעזידענט רוזוועלט האָט געגעבען דימיסיע דעם אמעריקאַנישען אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז, שטראַוס.

רעוואָלוציע אין אַלבאַניען?

בעלגראַד, 25 (ספּ. טעל.)

דאָ זענען אָנגעקומען ידיעות וועגען אויסברוך פון אַ רעוואָלוציע אין אַלבאַניען.

דאָס אַלבאַנישע פּרעסע-ביוראָ לייקענט אָפּ די דאָזיגע קלאַנגען.

וואַרשאַווער „מכבי“

דער גאַסט פון יודישען ספּאָרט-קלוב אין בערלין

בערלין, 25 (ספּ. טעל.)

דער יודישער ספּאָרט-קלוב אין בערלין האָט איינגעאָרדנעט אַ רייה ספּאָרט-אימפּרעזעס מיט אָנטייל פון יודישע קלובען אין אויסלאַנד. ס׳האָט אויך אָנטיילגענומען אין די אימפּרעזעס דער וואַרשאַווער „מכבי“.

אונזער וואָרט

איין אָדער צוויי בלאַנקעטען

אין פלוג גענומען, דוכט זיך, אַז ס׳איז אַ קליינינקייט, אַ נאַרישקייט פּשוט.

וואָס איז דען געשעהן? דער קאַטאָוויצער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען, אַז זיך איינצומעלדען אין קאַטאָוויץ דאַרף מען אויסשרייבען נישט קיין צוויי בלאַנקעטען, ווי ביז איצט, נאָר איין בלאַנקעט. אַן׳אויסנאַהם זענען אָבער פרעמדע בירגער און... יודען, וועלכע דאַרפען אויסשרייבען צוויי בלאַנקעטען.

איז אייגענטליך, וואָס איז דער אונטערשיד, צי מיר וועלען ביים איינמעלדען זיך אין קאַטאָוויץ אויסשרייבען איין צעטעל אָדער צוויי, אַז יאָ אויבען וועלען מיר קענען דאָרט פּונקט ווי אַנדערע, אַז איינמעלדען וועט מען אונז פּונקט ווי אַנדערע...

אָבער יעדער פיהלט, אַז דער ענין שטעלט זיך פאַר גאַנץ אַנדערש. דער אונטערשיד איז אַ גרויסער און דווקא אַ וויכטיגער. מיט וואָס מאָטיווירט דאָס דער קאַטאָוויצער מאַגיסטראַט, אַז די פּוילישע בירגער ווערען איינגעטיילט אין צוויי קאַטעגאָריעס און אין איין און דעמזעלבען ענין ווערען אַרויסגעגעבען צוויי פערשידענע פאָרשריפטען? עפּיס איז דאָך דערביי. אויב דער קאַטאָוויצער מאַגיסטראַט האָט געפינען פאַר נויטיג צו פערטיילען די בעפעלקערונג אין בירגער-פּאָליאַקען און פרעמדע מיט יודען, זענען דאָך אַלע אַריער-פּאַראַגראַפען אין דייטשלאַנד אין עצם נאַרישקייטען, מילא וועלען מיר נישט חתונה-האָבען מיט נישט-יודען, מילא, וועלען מיר זיין אין אייגענע יודישע פעראיינען, און נישט צוזאַמען מיט די נאַציס, וועלען מיר זיך פלעגען אונזער אייגענע קולטור. אָבער די אַריער-פּאַראַגראַפען זענען דעריבער געפעהרליך און בעליידיגענד צוליב טאַקע די אויסנאַהמען און די קליינינקייטען.

דער קאַטאָוויצער מאַגיסטראַט איז דער ערשטער אין דער הינזיכט. דער ערשטער האָט ער איינגעפיהרט די דאָזיגע „קליינינקייט“ ביי זיך אין שטאָט, וואָס קען ווערען געפעהרליך פאַר ווייטערדיגע נישט-קליינינקייטען....

די פעראָרדנונג פון קאַטאָוויצער מאַגיסטראַט טאָר נישט אַדורכגעהן אונבעמערקטערהייד. די יודישע פאָרשטעהער דאַרפען נעהמען אין אַכט דעם דאָזיגען אָנהויב, און נישט דערלאָזען, אַז ער זאָל זיך ווייטער ענטוויקלען. פון די דאָזיגע קליינינקייטען ענטוויקלען זיך גרויסע און געפעהרליכע זאַכען, פערשטעהט זיך, אַז געפעהרליך ווערען זיי פאַר אונז יודען.

טאָג-טעגליך

אונזערע האַנדעלס-אָפּמאַכען

די פּוילישע רעגירונג פיהרט איצט אַדורך אין אַ שנעלען טעמפּאָ האַנדעלס- און וואַלוטע-אונטערהאַנדלונגען מיט אַ גאַנצער רייה מלוכות, דאָס אַרויסגעבען דורך פּוילען די דעוויזען- און האַנדעלס-דעקרעטען האָבען געשאַפען אַ גאַנץ נייע סיטואַציע דאָס האָט בעוואויגען די רעגירונגען פון אַ רייה מלוכות אַרויסצוגעבען פערשידענע געגען-פעראָרדנונגען אין דער פאָרם אַרויסצופיהרען געלד קיין פּוילען, צו ברענגען פון פּוילען סחורות א.אַ.וו. די פאָלגען פון די דאָזיגע ערשטע פעראָרדנונגען, אָבסערווירען מיר אין פּוילישען האַנדעלס-בילאַנס פון די לעצטע חדשים. דער אַרויספיהר פון פּוילען אין חודש יוני איז געפאַלען מיט 15 מיליאָן זל.

ס׳איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס די פּוילישע רעגירונג בעמיהט זיך די דאָזיגע קאָנפליקטען צו ליקווידירען.

מען אָבסערווירט אָבער דערביי אַ זעהר בעאונרוהיגענדע ערשיינונג, אַז די נייע אָפּמאַכען זענען ווייניגער גינסטיג פאַר פּוילען ווי די ביז-איצטיגע.

לעצטענס האָט דער פּוילישער דעלעגאַט אונטערגעשריבען אַ נייעם צוגאָב-האַנדעלס-אָפּמאַך מיט עסטרייך. דעם רעזולטאַט דערפון שאַצט די רעגירונג אָפּ אויף פאָלגענדען אופן: פּוילען פערקלענערט דעם צופיהר פון קוילען קיין עסטרייך און עסטרייך פערגרעסערט דעם אריינפיהר קיין פּוילען פון פאַבריקס-סחורות. דער רעזולטאַט דערפון איז, אַז דער עקספּאָרט פון פּוילען פאַלט אויף 1 און אַ האַלב מיליאָן זל., בעת דער אימפּאָרט פון עסטרייך פערגרעסערט זיך אויף 2 מיליאָן זל. דערביי האָט עסטרייך בעקומען אַ גאַנצע רייה צאָל-הנחות.

אויך מיט שוועדען איז דער אָפּמאַך פערערגערט געוואָרען. פּוילען האָט מיט שוועדען אַן אַקטיווען בילאַנס, אָבער לעצטענס האָט שוועדען אָנגעוואָרפען פּוילען דאָס צושטעלען פון שטיין-קוילען פאַר אונזערע ווערען און ברוקען און דעם רעשט געלד פערהאַלט זי אויף צו בעצאָהלען פּראָצענטער און ראַטעס פון די הלוואות, אַזוי אַז די אַקטיווע סאַלדאָ גלייכט זיך אויס.

אויף די זעלבע בעדינגונגען, ווי אַלע וויסען, האַנדלען מיר מיט דייטשלאַנד. דער לעצטער אָפּמאַך מיט פראַנקרייך איז אויך נישט בעסער.

די רעגירונג בעמיהט זיך די דאָזיגע לאַגע צו ענדערען, אָבער צו דעם דאַרף הערשען אַ האַרמאָניע צווישען אַלע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

י.

אַ מיאוסע העצע געגען יודען אין דער בעלגישער פרעסע

מען הויבט אָן מיט אויסלענדער און מ'ענדיגט מיט דייטשע יודען

צום ערשטען מאָל זינט עס עקזיסטירט די איצטיגע רעגירונג וואַן-זעעלאַנד, האָט היינטיגע וואָך דער מיניסטאָרען-ראָט אויף אַ בעזונדערער זיצונג, זיך בעשעפטיגט מיט אַזאַ אינטערעסאַנטער אַנגעלעגענהייט ווי.... די אַנוועזענהייט פון אויסלענדער אויף בעלגישע פאָליטישע מאַניפעסטאַציעס און פערזאַמלונגען.

און עס איז כלל נישט קיין צופעליגקייט, וואָס גראָד איצט, ווען אין לאַנד זענען פערהאַן אַזוי פיל וויכטיגע פּראָבלעמען, וואָס וואַרטען אויף זייער לעזונג — ווען אַרום דער בעלגישער אויסערן-פּאָליטיק ווערט אַזוי פיל דיסקוטירט און דער היגער פּרעסע — האָט דער מיניסטאָרען-ראָט געפונען פאַר נויטיג, אָפּצוזיצען אַ גאַנצען פאַרמיטאָג בעהאַנדלענדיג אַזאַ נאַרישקייט.....

עס איז נישט צופעליג, ווי געזאָגט, אַז די דאָזיגע פראַגע האָט זיך געשטעלט פאַר דער רעגירונג.

וואָרום זייט עטליכע וואָכען — זייט דעם אָנהויב פונם שפּאַנישען אויפשטאַנד, — הערט די בעלגישע פרעסע פון אַ געוויסען מין נישט אויף צו העצען געגען אויסלענדער. עפענט מען אויף היינטיגע צייטען אַ רעכטע, אָדער אָפּטמאָל אַפילו אַ „בירגערליך - געמעסיגט“ בלאַט — אומעטום די זעלבע אַליאַרמירענדע קעפּלעך:

„אויסלענדער אין בעלגישע מאַניפעסטאַציעס!

„רעגירונג טאָלערירט אויסלענדישע אַריינמישונג אין בעלגישער פּאָליטיק!“

„דייטשע יודען שטערען אַ מיטינג פון די רעקסיסטען!“

* * *

מיינט נישט חלילה, אַז דער לעצטער צייטונגס-בלאַף וועגען דייטשע יודען אויף בעלגישע מאַניפעסטאַציעס, נעהמט זיך פון אַ נאַצישער, צי רעכטער צייטונג.

די דאָזיגע בבא-מעשה דערצעהלט — און דווקא פּראָמינענט, אויף דער ערשטער זייט, די דעמאָקראַטיש - קאַטוילישע „לאַ ליבר בעלזשיק“ — די דאָזיגע דעמאָקראַטישע צייטונג, וואָס איהר רעדאַקטאָר, ה' פּאָל סטראָיע, רעכענט זיך פאַר איינעם פון די מיינסט-דעמאָקראַטישע קאַטאָליקען האָט שוין אָפּט אַלס פאָרזיצער פון פעדעראַציע פון די „פעל - קער - ליגע - געזעלשאַפטען“, געזאָגט שאַרפע ווערטער דעם דייטשען נאַציזם און אַפילו אַרויסגעטרעטען לטובת פראַנקפורטערן.

ווערט שוין די גאַנצע מעשה אַביסעל פערדעכטיגט...

אָט האָט די „ליבר בעלזשיק“, ערשט מיט עטליכע וואָכען צוריק אָנגעמאַכט אַ שטורם אין דער היגער פּרעסע, ווען זי האָט דערצעהלט אַ „סוד“, אַז די גאַנצע סאָציאַליסטישע פּרעסע ווערט רעדאַגירט פון יודען — אַ זאַך, וואָס די רעדאַקטאָרען פון דער „לובר בעלזשיק“, וועלכע קענען גאַנץ גוט פערזענליך די רעדאַקציע-מיטגלידער פון די סאָציאַליסטישע בלעטער, ווייסען גענוי, אַז זי איז אַ ליגען.... איצט קומט ווידער די זעלביגע „לובר בעלזשיק“ און דערצעהלט אונז, אַז איהרער אַ לעזער האָט זיך בעקלאָגט, אַז דער טומעל-מאַכער אויף אַ רעקסיסטישען מיטינג ביים ים איז געווען אַ דייטשער יוד.

די צייטונג ווייסט גוט, אַז אויך די דאָזיגע בעהויפּטונג איז ווייט פון צו זיין קאָנטראָלירט, וואָרום די ליבר בעלזשיק“ אַליין דערצעהלט עס אין נאָמען פון אַ לעזער, און גיט נאָך צו, אַז „מען האָלט, אַז דער טומעל-מאַכער — וועמען קיינער האָט אַגב, נישט געכאַפּט — „איז געוועזן אַ דייטשער יוד“.

אָבער די צווייפעלהאַפטיגקייט פון דער ידיעה שטערט דער דאָזיגער צייטונג, וואָס אַלע האָבען זי ביז איצט געהאַלטען פאַר אַ זעהר און זעהר ערנסטע, לחלוטין נישט אָפּצודרוקען די דאָזיגע בבא-מעשה אויף דער ערשטער זייט — און אין פאָרם פון אַ לייט-אַרטיקעל!

צי זאָלען מיר גלויבען, אַז די סיבה פון דער ענדערונג קומט פון דאָרט, פון וואַנען עס קומט אויך די נייע אָריענטאַציע אין דער אויסלענדישער פּאָליטיק פון דער „ליבר בעלזשיק“ — איהר שטרעבען צו אַ „נייטראַליטעט - פּאָליטיק“ לגבי היטלער דייטשלאַנד?

פערשטעהט זיך, אַז די דיריגענטען פון דעם דאָזיגען נייעם צייטונגס - אָרקעסטער זיצען אין דער רעדאַקציע פונם רעקסיסטישען „פּעאי רעעל“ — די דאָזיגע נאַצי-שמאַטע האָט אָנגעהויבען דעם טומעל מכוח דער „אַריינמישונג פון אויסלענדער, וואָס שטיצען די סאָציאַלאַ - קאָמוניסטען“. און זי, די רעקסיסטישע צייטונג איז עס די, וואָס האָט די ערשטע ענטדעקט דייטש-יודישע פּראָוואָקאַטאָרען — אין גרויסען כעס צוליב דעם, וואָס אַ מיטינג פון לעאָ דעגרעל ביים ים איז געשטערט געוואָרען...

מילא אויפן „פּעאי רעעל“ איז זיך נישטאָ וואָס צו וואונדערען:

די דאָזיגע צייטונג איז געבוירן געוואָרן אין פּאָליטישען שמוץ און לעבט פון פּאָליטישען שמוץ און בלאָטע, אָבער, אַז אַ גאַנצע רייה מעהר ווייניגער אָנשטענדיגע בירגערליכע צייטונגען, ווי דער דערמאָהנטער „ליבר בעלזשיק“, די „גאַזעט די סאַנטר“ די אַנטווערפּנער „לאַ מעטראָפּאָל“, דער „וועגטיעם סיעקל“ אַ. אַ. [...] זאָלען מיטמאַכען אַזאַ נידעריגע העצע — ספּ[...] שענדיג אַפילו מיט „אַ שפּאַנישען צושטאַנד“ אויב מען וועט די „אומגעוואונשענע“ נישט [...] טרייבען — דאָס איז שוין אַביסעל צופיל...

די העץ - קאַמפּאַניע, ווי איהר זעהט, איז [...] דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז די רעגירונג האָט [...] געגען דער פראַגע אָפּגעהאַלטען אַ בעזונדערע [...] צונג. און כאָטש די בעשלוסען איהרע אין [...] פאַל זענען נאָך נישט בעקאַנט, קען מען [...] דעסטוועגען זאָגען, אַז קיין פערגעניגען וועלען [...] אויסלענדער פון דער נייער פערמדען - פּאָלי[...] נישט האָבען...

אַ וואונדער איז נאָר איינס:

— פאַרוואָס די כלל - טוער אונזערע ענט[...] רען נישט אין דער פּרעסע אויף די דאָזיגע [...] ליכע בעשולדיגונגען און דערלאָזען אַוועקש[...] לען זיך אַלס אָרדענונגס - שטערער און טומעל - מאַכער?

מ. י. נירענבערגער

די אַרבייט פון די דייטשע נאַציס אין שפּאַניען

אין דער אויסלענדישער פּרעסע ווערען בסדר פערעפענטליכט דאָקומענטען איבער דער אַרבייט פון די נאַציס אין שפּאַניען. די דאָקומענטען, וואָס די קאַטאַלאַנער רעגירונג האָט קאָנפיסקירט ביי די נאַצי - אַגענטען אין באַרצעלאָנאַ זענען דער בעסטער בעוויז, אַז די נאַציס האָבען מיט דער גרעסטער ענערגיע געאַרבייט ביי דער פאַשיזירונג פון שפּאַניען. די פערעפענטליכטע דאָקומענטען רופען אַרוים אין די אייראָפּעאישע הויפּט - שטעט דעם גרעסטען אינטערעס. דער דייטשער פּראָטעסט אין מאָסקווע און מאַדריד איז געווענדעט געגען דער פערשפּרייטונג פון די דאָזיגע קאָמפּראָמירענדע דאָקומענטען דורך דעם ראַדיאָ.

די אָנפיהרונג מיט דער נאַצי-פּאַרטיי אין שפּאַניען האָט געהאַט אַ ספּעציעלע קאַרטאָטעקע וועגען דער שפּאַנישער פּרעסע. איינע פון די אויפגאַבע פון די נאַציס אין שפּאַניען איז אויך געווען צו בעאַרבייטען די שפּאַנישע פּרעסע אין היטלער - פריינדליכען זין. אין דער קאַרטאָ-טעקע האָט מען געפונען צווישען אַנדערעם פאָלגענדע פערצייכנונג:

„אינפאָרמאַציאָנעס“—מאַדריד, רעכטס - קאָנסערוואַטיוו, פאַשיסטען פריינדליך, אייגענער פערלאַג, דירעקטאָר זשואַן פּואָל, בעת דער מלחמה 1914-15 קריגס קאָרעספּאָנדענט אויף דעם דייטש - עסטרייכישען מזרח-פראָנט און אויף דער איטאַליעניש - עסטרייכישער גרעניץ.

דער בעקאַנטער מיליאָנער זשואַן מאַרטש זאָל זיין דער געלד-געבער. יעדענפאַלס גאַראַנטירט ער ביי קרעדיטען... די איינציגע צייטונג אין שפּאַניען, וואָס וואַגט עפענטליך אַרויסצוטרעטען לטובת דייטשלאַנד און איז אַזוי-צוזאָגען אונזער שפּראַך אָרגאַן אין שפּאַניען“.

אין צירקולאַר אין שייכות מיט דעם גרינדען אַן אַגענטור פון צייטונגס - אַרטיקלען אין שפּאַניען בכדי צו בעאַרבייטען די פּרעסע אין נאַצי פריינדליכען זין, ווערט צווישען אַנדערעם געזאָגט:

„צי איז פאַר דייטשלאַנד נויטיג צו פיהרען אין שפּאַניען אַן אויפקלערונגס אַרבייט? אַ בליק אויף דער געאָגראַפישע קאַרטע בעווייזט די סטראַטעגישע בעדייטונג פון שפּאַניען אין אַ דייטש - פריינדליכען קריג. עס איז נישט אַזוי ווייט דער שפּאַנישער מיליטערישער כוח, וואָס קומט אין פאָדערגרונד און וואָס זיין ווערט דאַרף מען נישט איבערשאַצען, נאָר מאַסגעבענד איז לויט מיין מיינונג אין דער ערשטער רייה פאַר פראַנקרייך, וואָס שפּאַניען איז רייך מיט קופּער, אייזען, צינק, שוועבעל, קאַלי א. אז. וו. און עס קאָן אויך ליפערן לעבענס-מיטלען און שלעפּ-בהמות. ווייטער איז צו נעהמען אין אכט, אַז אַזוי ווי דאָס איז שוין געשעהען בעת דעם וועלט-קריג, שפּאַניען קען צושטעלען פאַר דער פראַנצויזישער קריגס - ווירטשאַפט אַרבייטס-קרעפטען, צוליב וואָס יוערען בעפרייט פראַנצויזען פאַר דער מיליטער - דינסט.

אַ חוץ דעם שפּילט נאָך אַ ראָלע דער פאַקט, דאָס פראַנקרייך קען אָהן דער סכנה איבערפיהרען אויף דער יבשה מיליטער פון אַפריקע“.

אין אַ בעריכט פון דעם נאַציאָנאַל - סאָציאַליסטישען שטיצפּונקט אין טעטואָן (שפּאַניש-מאַראָקאָ) פון 5. יוני 1935 ווערט אַזוי געזאָגט וועגען דער פּרעסע - אַרבייט.

„אין דער גאַנצער פּרעסע פון שפּאַניש-מאַראָקאָ דאַרף מען פעסטשטעלען אַ דערפרעהענדיגע ענדערונג. עס ווערען מיט אַ געוויסער רעגעלמעסיגקייט פערעפעטליכט אַרטיקלען וואָס רעדען גינסטיג וועגען דייטשלאַנד. די בערי[...] טען בעציהען זיך גלייכמעסיג אויף פּאָלי[...] ווירטשאַפט און ערציהונגס-פראַגען. דער קאָ[...] סולאַט האָט איינעגע מאָל לאַנסירט אַרטיק[...] אין דער פּרעסע.... די אַראַבישע פּרעסע פ[...] נעהמט כמעט שוין צו שטאַרק אין די אַרט[...] לען מיט לויבען די דייטשע ענינים. אַזוי [...] אַז ביים לעזען קען ענטשטעהען דער חשד [...] עס שטעקט הינטער דעם אַ דייטשע האַנד [...] אַראַבישע פּרעסע ווענדט זיך קיינמאָל נ[...] געגען דייטשלאַנד און כמעט שטענדיג גע[...] פראַנקרייך. אונטערגעשריבען בערנאַהרד[...] (פיהרער פון די נאַציס אין שפּאַניען מאַראָ[...]

אַן אַנדערער דאָקומענט בעווייזט ווידער, [...] די נאַציס האָבען אויך געהאַט די אויפגאַבע [...] פיהרען געגען פראַנקרייך אַ ווירטשאַפטליכ[...] שפּיאָנאַזש.

די לייטונג פון דער אויסלענדישער אָרגאַ[...] זאַציע פון דער נאַציאָנאַל - סאָציאַליסטיש[...] פּאַרטיי, בערלין וו. 35 טירגאַרטען שטראַס[...] שרייבט דעם 26, יולי 1935 פאָלגענדען ברי[...] דער אָנפיהרונג מיט דער נאַצישער לאַנד-גרו[...] אין שפּאַניען:

לאַנד-גרופּע שפּאַניען. ווירטשאַפטס אָפּ[...] לונג, וועגען דעם אויפקויף פון בליי אין שפּ[...] ניען אויף דעם חשבון פון פראַנקרייך.

אייער בריף פון 29. יוני האָבען מיר ה[...] האַלטען און דאַנקען אייך פאַר די ידיעות, [...] כע מיר וועלען זעלבסטפערשטענדליך בעהאַ[...] לען שטרענג פערטרויליך. הייל היטלער! [...] טערשריפט נישט לעזבאַר“.

אין אַ בעריכט פון פיהרער פון אַ נאַציאָנ[...] סאָציאַליסטישען שטיצפּונקט אין טעטואָן [...] האַן בערנהאַרדט, וועלכער געפינט זיך [...] אַלס האַנדעלס פערטרעטער, ווערט מיטגע[...] טיילט דער אָנפיהרונג פון דער אויסלאַנדס-[...] גאַניזאַציע פון דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטיש[...] פּאַרטיי אין בערלין צווישען אַנדערעם פאָלג[...] דעם:

„אויך זענען מיר באַלד צוגעטרעטען, פ[...] אַזוי ווי אין דעם שפּאַנישען געביט, צו בעאַ[...] בייטען די מאַכט.... דאָס געלד, וואָס איז אַר[...] געשטעקט געוואָרען צו דער בעאַרבייטונג [...] פראַנצויזישען געביט זאָל ווייטער אַרביי[...] און מיר זענען געווען גרייט צוצושטעלען [...] ווייטערע סומען....“

עס דאַרף נאָך בעמערקט ווערען, אַז [...] בעריכט-געבער איז אַרויסגעשיקט געוואָ[...] פון פראַנצויזישען געביט, אויך פון טאַנזשער, צוליב זיין נאַציאָנאַל - סאָציאַליסטישער טעטיק[...] קייט, הגם ער האָט נאָך געהאַט אַ וויזע, וועג[...] דעם פאַקט, וועלכען ער בעצייכענט אַלס אַ[...] געזעצליך שרייבט ער:

„בעזונדערס שמערצליך איז פאַר אונז [...] מיר זעהען דאָס מיר זענען נאָך בשום אופן נישט גלייכבערעכטיגט. מען בעהאַנדעלט אונז פאַקטיש ערגער ווי יעדען האַטענטאָט אָדער כינעזער, ווייל די דאָזיגע שיקאַנען ווערען [...] מאַכט נאָר לגבי דייטשען. מיר טראָגען [...] אונזער גורל אין דער פעלזנפעסטע איבער[...] גונג, אַז באַלד אינגיכען וועט אויך צו די [...] קאָנען נעהמען אַ סוף. עס וואָלט אָבער גע[...] געוואונשען, ווען די עפענטליכע מיינונג אין [...] מאַכט זאָל וויסען וועגען דער דאָזיגער אונגלי[...] ליכער לאַגע, ווייל מיר ווילען דאָך אַלע טרע[...] גען שטאָלץ אונזערע קעפּ. עס איז שמערצל[...] ווען מיר זעהען אַזוי אָפט און לייענען דאָס [...] דייטשען טוריסטען - שיף נאָכן צווייטען קו[...] אויף דעם פראַנצויזישען געביט און אין ד[...] אינטערנאַציאָנאַלען טאַנזשער בעת די דייטש[...] וואָס וואוינען דאָ אויפן אָרט ווערען דאָרט ני[...] אַריינגעלאָזט“.

—*×*—

„צי האָט אייער עקסצעלענץ שוין געזעהן.

ווי מען פערגיסט דאָס בלוט פון אַ זויג-קינד אויף דער מאַמע'ס שויס?“

אַן אָפּענער בריף צום הויך-קאָמיסאַר וואָוקאָפּ

ירושלים. (יט"א). די שוויגער פון ערמאָרדעטען אלתר אונגער און באָבע פון זיינע קינדער — עלא ליפשיין — איז איצט געבליבען איינע אַליין מיט איהר טאָכטער, נאָכדעם ווי זי האָט זיך אַביסעל בערוהיגט נאָך דעם גרויסען אומגליק, וואָס האָט איהר געטראָפען, האָט זי געשיקט דעם הויך-קאָמיסאַר אַ בריף, אין וועלכען זי פרעגט איהם:

„צי האָסטו נישט געהאַט דעם כוח צו פערמיידען דעם מאָרד איבער מיין איידעם און זיינע דריי פּיצלעך קינדער. צי ביזטו טאַקע נישט בכוח צו האַלטען דיין וואָרט אַז דו וועסט היטען די לעבענס פון די בירגער, וואָס היטען אָפּ דיין געזעץ?

דער בריף שילדערט ווי רוהיג און קאַלטבלוטיג די מערדער האָבען דערשאָסען די פּיצעלעך קינדער, וואָס האָבען נאָך נישט געוואוסט וואָס הייסט טויט-שרעק און זי דערצעהלט:

נאָכדעם ווי זיי האָבען דערשאָסען דיביידע קינדער, האָב איך אַרויפגעוואָרפען אַ לייליך אויף דאָס דריטע קינד און זיך אַרויפגעזעצט אויפן לייליך, כדי צו בעשיצען דאָס קינד. אָבער דער רוצח האָט מיך אַראָפּגעשליידערט פון לייליך, האָט מיך פערוואונדעט און אַריינגעשאָסען אַ קויל אין מיין דריטען אייניקעל פאַר מיינע אויגען, און פאַר די אויגען פון דער אומגליקליכער מוטער, וואָס האָט נישט אויפגעהערט צו בעטען זיך ווייניגסטענס איבערצולאָזען איהר איין קינד.

אייער עקסצעלענץ האָט טאַקע שוין געזעהן גענוג בלוט, אָבער צי האָט איהר שוין געזעהן דאָס בלוט פון אַ זויג-קינד אויף דער מאַמעס שויס? אויב איהר האָט אַזוינס נישט געזעהן, ביטע, זייט אַזוי גוט און קומט קיין צפת און איך וועל אייך פיהרען אין די טונקעלע געסלעך און איך וועל אייך אַריינפיהרען אין אַ קליין אָרים שטיבעל און איהר וועט זעהען דאָס בלוט פון קדושים. דאָס ריינע בלוט פון תמימותדיגע קינדער, וואָס איז פערגאָסען געוואָרען דורך רוצחים, וועלכע גאָט האָט געשטראָפט, און דורך דער שולד פון די פאַרשטעהער פון דער בריטישער גרויס-מאַכט. און אַז איהר וועט דאָס זעהן בין איך איבערצייגט, אַז מיט איין מאָך מיט אייער האַנד וועט גלייך אָפּגעשטעלט ווערען דאָס אויסמאָרדען מענשען און עס וועט זיך מעהר נישט גיסען קיין בלוט פון אונשולדיגע מענשען און די הייליגע ערד וועט זיך מעהר נישט אַנטרינקען מיט בלוט, און יתומים וועלען מעהר נישט בעוויינען זייערע טאַטע-מאַמעס. און אַלמנות וועלען מעהר נישט בעוויינען זייערע מענער. און מאַמעס וועלען מעהר נישט קלאָגען אויף זייערע ערמאָרדעטע קינדער און אין לאַנד פון די נביאים און רעליגיעס וועט הערשען שלום.

—*×*—

וואו איז די אַראַבישע דעלעגאַציע פון לאַנדאַו?

ירושלים. (יט"א). די אַראַבישע נישט - אָפיציעלע דעלעגאַציע, וועלכע האָט געענדיגט איהר „אַרבייט“ אין לאָנדאָן, האָט זיך בעדאַרפט לויט אַלע סימנים אומקערען קיין א"י דעם 18-טען זאַיגוסט. זי איז אָבער נאָך נישט געקומען קיין א"י. אָבער לאָנדאָן האָט זי שוין פערלאָזט, אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ווערט איבערגעגעבען אַז די מיטגלידער פון דער דאָזיגער דעלעגאַציע האָבען געביטען זייער מאַרשרוט און מאַכען אַ וויזיט קיין רוים איידער זיי קומען צוריק קיין א"י.

רוצחים פראַוועז אַ יום-טוב

חיפה. (יט"א). לכבוד דעם „געלונגענעם“ איבערפאַל אויפן הר-הכרמל אויפן יודישען אויטאָ, בעת וועלכען עס זענען דערהרגעט געוואָרען פיר יודען, האָבען די אַראַבער פון דאָרף חירא, וועלכע האָבען אַ שם אַלס רוצחים, געפּראַוועט אַ גאַנצען יום-טוב. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דאָזיגען פירפאַכען מאָרד זענען אַ סך אַראַבער פון דעם דאָרף אַרעסטירט געוואָרען אַלס פערדעכטיגטע. נאָר אויס מאַנגעל פון בעווייזען האָט מען זיי בעפרייט.

די שוואַרצע משומד'תטע

וואָס איז די גרעסטע אנטיסעמיטקע אין רומעניען

(איינדרוקען פון א בעזוך)

— מאַדאַם לופּעסקו איז די גרעסטע אנטיסעמיטקע, וואָס רומעניען פאַרמאָגט. זי איז די אַנטיסעמיטקע נומער איינס פון רומעניען.

נישט קוקענדיג אויף איהר יודישער אָפּשטאַמונג, וואָלט מאַדאַם לופּעסקו געוואָלט זעהן, אז אַלע יודען אין רומעניען זאָלען אין איין שעהנעם טאָג אונטערגעהן. איהר יודישע אָפּשטאַמונג האָט זי שוין לאַנג פאַרגעסען. זי האָט עס פאַרגעסען, ווען זי איז נאָך געווען פאַרהייראַט צו א רומענישען קריסטליכען אָפיצער, פון וועמען זי האָט א קינד, און וועמען זי האָט פאַרלאָזען, גלייך נאָך איהר בעקאַנטשאַפט מיט'ן קעניג קאַראָל.

יודען קענען צו איהר קיינמאָל קיין צוטריט איצט נישט געפינען. דאַגעגען זענען די אנטיסעמיטישע פיהרער — אזעלכע ווי קאָדרעאַנו און זיין גלייכען — שטענדיגע אָנגעלייגטע געסט אין איהר פאַלאַץ אָנגעלייגטע געסט. כאָטש זייער גאַנצע אנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע איז געבויט אויף דער לעגענדע, אז מאַדאַם לופּעסקו איז א צווייטע אסתר המלכה, וואָס וויל פאַרשקלאַפען דאָס לאַנד צו יודען.

אין איהר אָפענער שנאה צו איהר אייגענעם שטאַם, שטופּט מאדאם לופּעסקו דעם קעניג אלץ מעהר און מעהר צו פריינדשאַפט מיט די אנטיסעמיטישע פּאַרטייען פון רומעניען. מיט דעם איינפלוס, וואָס זי איבט יודרקליך אויס אויף דעם קעניג, טרייבט זי איהם אינ'ם לאַגער פון די אַנטיסעמיטען, כאָטש די אנטיסעמיטישע פיהרער זענען די ערשטע, וואָס וואָלטען געוואָלט זעהן מאַדאַם לופּעסקו פאַרשוווּנדען פון רומעניען.

— מאַדאַם לופּעסקו איז אונזער גרעסטער אומגליק! — זאָגען די יודען אין רומעניען.

די אַנטיסעמיטען אין רומעניען האָבען אָבער א גאַנץ אנדער מיינונג וועגען דער דאָזיגער זאַך. זיי ווייסען גאַנץ גוט, אז מאַדאַם לופּעסקו האָט פיינט יודען. זיי ווייסען אויך, אז דורך דעם איינפלוס פון מאַדאַם לופּעסקו דערנעהנטערט זיך דער קעניג מער און מער צו די אַנטיסעמיטישע עלעמענטען פון לאַנד. זיי האַלטען אָבער מאַדאַם לופּעסקו, פונדעסטוועגען, פאַר א יודישער טאָכטער. עס שטעהט זיי נישט אָן, וואָס די געליבטע פון דעם קעניג איז פון יודישער אָפּשטאַמונג און נישט פון ריכטיגען קעניגליכען שטאַם. זיי האַלטען עס פאַר א בעליידיגונג פאַר דעם גאַנצען רומענישען פאָלק, און וועלכער עס זענען שולדיג נישט דער קעניג און אויך נישט מאַדאַם לופּעסקו, נאָר אַלע יודען אין רומעניען.

— די יודען ווילען פאַרכאַפּען דעם רומענישען טראָן!...

טויזענטער בילעטלעך מיט אנטיסעמיטישע קאַריקאַטורען, וואָס ווייזען מאַדאַם לופּעסקו אויף דעם קעניגליכען טראָן, ווערען טאָג־טעגליך פאַרשפּרייט אין רומעניען אין געהיים, אלץ מיט'ן צוועק צו דערהעצען האַס צו יודען. דער דאָזיגער סם דרינגט וואָס ווייטער אַלץ טיפער אריין אין די פאָלקס־מאַסען פון רומעניען, און בעזונדערס צווישען דער סטודענטישער יוגענד. די סטודענטישע יוגענד אין רומעניען איז דורך און דורך אנטיסעמיטיש; דורך און דורך אָנגעשטעקט מיט פאַרביסענער שנאה צו יודען.

— מיט שנאה זאָאָלאָגישער! א שנאה וואָס פאָדערט נישט בלויז דעם עקאָנאָמישען אומקום פון די יודען, נאָר אויך דעם פיזישען.

* * *

אין דעם ווילדען אנטיסעמיטיזם, וואָס פאַרשפּרייט זיך איצט מעהר ווי פריהער אין רומעניען, שפּילט דער קעניג אַליין נישט קיין קליינע ראָלע.

איבעריג צו זאָגען, אַז קעניג קאַראָל זעלבסט פאַרשפּרייט נישט קיין אַנטיסעמיטיזם. ער ערמוטיגט איהם אָפען און בעוואוסטזיניג.

עס איז איצט פאַר קיינעם אין רומעניען קיין סוד נישט, אז קעניג קאראָל איז אויסגעשפּראָכען פראָ־נאַצי; אז ער וואָלט ליבער געזעהען רומעניען אלס פאַרבינדעטע מיט היטלער'ס דייטשלאַנד, ווי מיט בלום'ס פראַנקרייך.

אין זיין אויסגעשפּראָכענער פּראָ־נאַצי־שטעלונג ערלויבט דער רומענישער קעניג, אז נאַצי־ציימונגען זאָלען אויפבליהען אין רומעניען, ווי שוואָמען נאָך א רעגען; אז די נאַציס אין רומעניען זאָלען אָפען און פריי אָנפיהרען זייער אנטי־יודישע אַגיטאַציע; אז מיליאָנען מאַרק זאָלען אריינקומען פון דייטשלאַנד קיין רומעניען פאַר פּראָפּאַגאַנדע צוועקען; אז דער דייטשער נאַצי־איינפלוס אין רומעניען זאָל וואַקסען און וואַקסען.

די געזעצען אין רומעניען פאַרבאָטען מיטגלידער פון פּאָליטישע פאַרטייען צו טראָגען אוניפאָרמען, אָבער דער קעניג האָט געגעבען א וואונק, און די אנטיסעמיטישע מיטגלידער פון דער קוזיסטישער פאַרטיי טראָגען זייערע בלויע העמדלעך פראַנק און פריי אין אַלע גאַסען, און נאָך מיט א נאַצי־האַקענקרייץ אויפ'ן ארבעל דערצו. היטלער'ס בוך „מיין קאַמף" איז אָפיציעל פאַרבאָטען אין רומעניען אָבער איהר קריגט דעם דאָזיגען בוך אין יעדען ביכער־געשעפט אין רומעניען אָפען און פריי. עס פלאַטערען נאַצי־פאָהנען איבער פאַרשידענע קלובען און רעדאַקציעס אין בוקאַרעשט, כאָטש לויט די עקזיסטירענדע געזעצען טאָרען אזעלכע פאָהנען אין לאַנד נישט ארויסגעהאָנגען ווערען. אויף דער געביידע פון דעם סטודענטען־הויז אין בוקאַרעשט, — איינע פון די העכסטע געביידעס אין שטאָט, — צינדט זיך יעדען אָוונט אָן אן עלעקטרישער האַקענקרייץ און שיינט ארויס אין דער טונקעלקייט פון דער נאַכט איבער דער גאַנצער הויפּט־שטאָט, פּונקט ווי דאָס הויז וואָלט געשטאַנען אין בערלין און נישט אין בוקאַרעשט.

די דאָזיגע אַלע זאַכען קומען פאָר אונטער דער סאַמע נאָז פון דעם רומענישען קעניג און מיט זיין שטילער צושטימונג איז אויך לעצטענס פאָר געקומען די וואַקכאַנאַליע אין די גאַסען פון בוקאַרעשט, וואו דעמאָקראַטישע ציימונגען זענען געברענט געוואָרען אין מיטען העלען טאָג אויף שייטער־הויפענס, און וואו יודען זענען ארויסגעשלעפּט געוואָרען פון די טראַמוואַיען און פאַרשלעפּט געוואָרען אין דעם „בלויען הויז" פון די קוזיסטען אין בוקאַרעשט, וואו מען פייניגט מענשען לויט'ן מוסטער פון דעם „ברוינעם הויז" אין דייטשלאַנד.

אין זיין אמביציע זיך צו דערנעהנטערען צו דייטשלאַנד און זיך צו דערווייטערן פון פראַנקרייך, פיהרט איצט דער רומענישער קעניג די טאַקטיק פון שפּאַלטען די דעמאָקראַטישע פאַרטייען פון לאַנד, וועלכע זענען אַלע פראָ־פראַנצויזיש, און פון פאַרשטאַרקערען די פּאָזיציעס פון די אנטיסעמיטישע פאַרטייען, וועלכע זענען אַלע פראָ־היטלעריסטיש. קיין יודישע דעלעגאַציע האָט נאָך דער קעניג דער ווייל נישט אויפגענומען זינט ער איז געקומען צוריק צום טראָן. די פיהרער פון די אַנטיסעמיטישע פאַרטייען נעמט ער אָבער אויף זעהר אָפט און וועגען צוויי מענשען טאָר מען אין רומעניען נישט רעדען צום שלעכטען: וועגען דעם קעניג און וועגען זיין „יודישער" געליבטער, מאַדאַם לופּעסקו.

— זאָל איך גאָט אָפּהיטען פון דערמאָנען לופּעסקי'ס נאָמען אין א קאַפע־הויז! — וואָרענט מען מיך אין בוקאַרעשט.

— וואָס קען פּאַסירען? — שמייכעל איך.

— מען וועט אייך זאָפאָרט אַרעסטירען.

— אפילו ווען איך בין אַן אויסלענדער?

— אפילו ווען איהר זענט אַן אויסלענדער!

שטרענגע בעפעהלען זענען ארויסגעגעבען געוואָרען פון דעם קעניגליכען הויף צו דעם „סיגוראַנצא" (די רומענישע געהיים־פּאָליציי) צו זעהן, אז דאָס פאָלק זאָל וואָס ווייניגער דערמאָנען דעם נאָמען פון מאַגדאַ לופּעסקו. דער נאָמען פון דער דאָזיגער פרוי מוז זיין הייליג און אומבעפלעקט. פּונקט ווי דער נאָמען פון א קעניגין. פּונקט ווי דער נאָמען פון דעם קעניג אַליין.

צענזור — א זעהר שטרענגע צענזור — עקזיסטירט אויף דער פּאָסט און אויפ'ן טעלעגראַף אין רומעניען. זי עקזיסט רט הויפּטזעכליך, כדי מען זאָל נישט קענען שרייבען און מעלדען זאַכען וועגען דעם קעניג און מאַדאַם לופּעסקו. דער טעלעפאָן ווערט אין רומעניען אונטערגעהערט — איז עס אַלץ כדי צו פאַרהיטען רכילות וועגען מאַדאַם לופּעסקו און נישט־געוואונשטע געשפּרעכען וועגען דעם קעניג.

איהר זאָלט פאָרזיכטיג זיין, ווען איהר רעדט דורכ'ן טעלעפאָן! — לאָזען מיר אויסלענדישע קאָרעספּאָנדענטען אין בוקאַרעשט ווי סען, — פאָרזיכטיג זיין בכלל, און בעזונדערס ווען איהר רעדט וועגען מאַדאַם לופּעסקו!

מאַדאַם לופּעסקו איז נאָך אַלץ די נישט־געקרוינטע קעניגין פון רומעניען. כאָטש זי איז שוין ווייט פון צו זיין יונג, האַלט זי נאָך אַלץ אָן איהר רייץ איבער קעניג קאַראָל, און האָט נאָך אלץ איבער איהם א גרויסען איינפלוס.

אין דעם וואונדערבאַר שעהנעם שטעטעל סינאַי, וואָס ליגט נישט ווייט פון בוקאַרעשט, דאָרט וואוינט זי אָפּגעשלאָסען אין אַ טייערען פּאַלאַץ, וואָס דער קעניג האָט איהר אויפגעגעבען. אין א צווייטען פּאַלאַץ אין סינאַי וואוינט דער קעניג אַליין.

לעגענדעס ווערען געוועבט צווישען דער בעפעלקערונג אין רומעניען וועגען די דאָזיגע צוויי פּאַלאַצען און וועגען דעם אונטערערדישען דורכגאַנג, וואָס ציהט זיך פון איין פּאַלאַץ צום צווייטען. לעגענדעס, וואָס ווערען שטילערהייט אריינגעשוקעט פון אויער צו אויער, און וועגען וועלכע מען וואגט נישט צו רעדען אָפען.

בעוואַכט מיט פּאָליציי און מיט דעטעקטיוען איז דער פּאַלאַץ פון מאַגדאַ לופּעסקו, און שווער איז אַהין אָנצוקומען פאַר א ווייטיגען מענשען. בלויז אויסדערוועהלטע קענען אין פּאַלאַץ אריינקומען, און בלויז אויף ספּעציעלע איינלאַדונגען.

פון צייט צו צייט בעווייזט זיך ביי די טויערען פון פּאַלאַץ א גרויסער אויטאָמאָביל, און אַן'עלטערער יוד — נישט זעהר קיין סימפּאַטישער לויט'ן אויסזעהען — שטעלט זיך פון דאָרט ארויס און ווערט זאָפאָרט דורכגעלאָזען.

דאָס איז דער פאָטער פון מאַגדאַ לופּעסקו...

אַליין ווי א קאַריקאַטור, וואָס ווערט געוויזען אין די אַנטיסעמיטישע ציימונגען, איז דער דאָזיגער אַלטער שטאַרק פאַרהאַסט צווישען די יודען אין רומעניען. פאַרהאַסט פאַר זיין וואולגאַריטעט, און פאַרהאַסט אויך דערפאַר, וואָס ער איז אַ משומד.

ביז זיין טאָכטער איז געוואָרען די געליבטע פון דעם קעניג, איז ער געווען א פּשוט'ער אַפּטייקער. א יוד מיט דעם פּשוט'ן פאַמיליען־נאָמען „וואָלף". זינט די טאָכטער זיינע איז געוואָרען א מיוחס'טע ביים קעניג, האָט ער געענדערט זיין נאָמען און איהם רומעניזירט פון „הער וואָלף" אויף „הער לופּעסקו".

— לופּעסקו מיינט אויף רומעניש אַ וואָלף.

זיין אַפּטייק האָט ער שוין לאַנג פאַרקויפט. איצט קען מען איהם זעהן יעדען טאָג אויף דער טעראַסע אין קאַפע „פּיקאַדיללי" אין בוקאַרעשט. שטאָלצירענדיג מיט די דימענטען, וואָס ער טראָגט אויף יעדען פינגער און מיט דעם שעהנעם אויטאָמאָביל, וואָס וואַרט אויף איהם אויף דעם ראָג.

מענשען, וואָס קענען איהם נאָך פון פריהערדיגע יאָהרען, זעצען זיך צו אויף דער טעראַסע צו זיין טישעל און לאָזען זיך אריין מיט איהם אין א געשפּרעך אויף א גאַנץ אומשולדיגער טעמע:

— ווי געהט עס, הער לופּעסקו?

— זעהר גוט! איך קום גאָר וואָס פון די קינדער. אַלעס איז זעהר גוט.

„די קינדער" — דאָס זענען זיין טאָכטער מאַגדאַ און דער קעניג קאַראָל. נישטאָ ביי איהם קיין איינציגער געשפּרעך, אין וועלכען ער זאָל נישט דערמאָנען „די קינדער".

מענשען הערען ווי ער בעריהמט זיך וואו גאָר מיט זיינע „קינדער", האָבען זיי נישט פאַר איהם קיין איבעריגען רעספּעקט. איהם אַליין אַרט עס אָבער זעהר ווייניג דאָס, וואָס מען דענקט שלעכט וועגען איהם. ביי איהם איז דער עיקר, אז ער קען זיך ווייזען אין קאַפע מיט זיינע דימענטען, און אז ער קען רעדען וועגען דעם קעניג אלס איינעם פון זיינע קינדער.

* * *

די אַנטיסעמיטישע פאַרטייען אין רומעניען נוצען אויס די אינטימע פאַרבינדונגען צווישען קעניג קאַראָל און מאַגדאַ לופּעסקו צו פאַרשפּרייטען זייער אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע, אז „אַ יודישע מעטרעסע רעגירט איבער רומעניען". דער אמת איז אָבער פּונקט א פאַרקעהרטער: שאַפט דערמיט דעם איינדרוק, אז ער האָט צו זיי א גאַנץ פּאָזיטיווע שטעלונג.

שמייכענדיג זיך אויף די „הויכע סימפּאַטיעס" וואָס זיי קריגען פון דעם קעניגליכען הויף, דערלויבען זיך די אנטיסעמיטישע עלעמענטען פון לאַנד אָפענעם טעראָר געגען יודען, אויף וועלכען די פּאָליציי געוואוינט זיך צו קוקען צווישען די פינגער. יודען ווערען געשלאָגען אין די גאַסען אין רומעניען און אין בעסאַראַביען דורך געדונגענע שלעגערס, אָבער קיינער ווערט דערפאַר נישט אַרעסטירט. אין בוקאַרעשט וואַרפט מען יודישע דורכגעהער אין דעם אָרטיגען קליינעם שמוציגען טייכל, אָבער מענשען שטעהען דערביי און לאַכען. די פּאָליציי קוקט אַוועק. ווען אנטיסעמיטישע סטודענטען טשעפּען זיך צו יודען און די צענזור, — די שאַרפע רומענישע צענזור אויף דער פּרעסע, — מאַכט זיך נישט וויסענדיג און לאָזט דורך אַלע אנטי־יודישע גיפטיגע אַרטיקלען און אַלע פאַרביסענע אנטיסעמיטישע אויפרופען.

די דעמאָקראַטישע עלעמענטען אין רומעניען, — און צוזאַמען מיט זיי אויך די איינפלוסרייכע דעמאָקראַטישע פּרעסע, — קענען זיך נישט העלפען און קענען אָפען נישט זאָגען דאָס וואָס זיי ווילען זאָגען. ווען דער קעניג אַליין איז אויף דער זייט פון די היטלעריסטען און די אנטיסעמיטען, קענען די ליבעראַלע עלעמענטען פון לאַנד מעהר נישט העלפען ווי מיט קרעכצען. עס קען אויך נישט העלפען דער איינפלוס פון דעם רומענישען אויסערן־מיניסטער טיטולעסקו, וועלכער איז היינט צו טאָג דער איינציגער דעמאָקראַטישער מענש אין דעם גאַנצען רומענישען קאַבינעט.

רומעניען געהט אויף דעם וועג פון היטלעריזם דורך א פאַרשאַרפטען קורס פון אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע, ווייל אזוי איז דער ווילען פון דעם קעניג. צו וואָס דער דאָזיגער וועג קען פיהרען, איז נאָך דערווייל שווער צו זאָגען, דערווייל האָט נאָך פראַנקרייך גענוג מיטלען — עקאָנאָמישע און אַנדערע — צו צווינגען רומעניען נישט צו ווערען אינגאַנצען קיין שקלאַף פון דייטשלאַנד.

ב. גענין

אַביסעלע קיבּיץ
(הומאָר פון טאָג)

פאָטער (צום קינד): האַנס, וואָס וואָלסטו געוואָלט זיין, ווען דו ביזט געבעלס א זוהן?
קינד: אַ יתום.

געצוואונגען די בערג צו געבען וואַסער
פאַר טרוקענע פעלדער

אין רוסלאַנד זענען פאַראַן געגענדען זעהר פרוכטבאַרע, אָבער ווייל קיין וואַסער איז דאָרטען נישטאָ, וואַקסט דאָרטען כמעט גאָרנישט. איין געגענד אזא איז די, וואָס ליגט באַלד צו מזרח פונ'ם קאַספּישען ים. דאָרטען געפינען זיך קאַזאַקסטאַן, טורקמעניא און אנדערע סאָוויעטישע אויטאָנאָמישע רעפּובּליקען.

דער קלימאַט איז דאָרטען א גוטער, א וואַרימער, אפילו א הייסער, און די ערד איז דאָרטען א פרוכטבאַרע. דאָרטען קענען וואַקסען א סך מינים פלאַנצען, וואָס קענען אין קיין אנדערע געגענדען נישט וואַקסען, אָבער וואַסער איז דאָרטען פאַראַן זעהר ווייניג, און אין עטליכע ערטער אפילו גאָר נישטאָ. דערפאַר איז דאָרטען די בעפעלקערונג געווען שטענדיג זעהר אָרים, און שיטער צעשפּרייט. ס'רוב פון דער בעפעלקערונג אין יענע געגענדען פלעגט שטענדיג ארומוואַנדערען אין געיעג נאָך גראָז און פּאַשע פאַר זייערע פערד און שעפּסען. ריזיגע שטיקער לאַנד זענען אינגאַנצען פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין זאַמדיגע וויסטעניישען — אַלץ צוליב דוחק אין וואַסער.

ווען די באָלשעוויקעס זענען געקומען צו דער מאַכט איז געווען איינער פון זייערע ערשטע אויפגאַבען צו בעוואַסערען יענע געגענדען אויף א קינסטליכען אופן.

צו מזרח פון יענע געגענדען געפינען זיך הויכע בערג, וואָס זענען צווייגען פון די בעריהמטע הימאַלאַיען-בערג, און יענע בערג זענען אזוי הויך, אז די אויבערשטע טיילען זייערע זענען שטענדיג בעדעקט מיט אייביגען אייז און שניי. וואָס לאָזען זיך אראָפּ אלץ נידעריגער ביז עס ווערט אזוי וואַרים, אז דער אייז און שניי צוגייען און שטראָמען אראָפּ אין טייכען און טייכלעך. ווינטער־צייט ווען עס איז קעלטער, לאָזען זיך אראָפּ די אייז און שניי נידעריגער; און זומער־צייט, ווען עס איז וואַרימער, קען זיך שוין דער אייז אזוי נידעריג נישט אראָפּלאָזען, ווייל ער ווערט צושמאָלצען איידער ער לאָזט זיך אראָפּ צו נידעריג.

האָבען די באָלשעוויקעס דורכגעגראָבען קאַנאַלען און דאָס וואַסער, וואָס רינט אראָפּ פון די בערג, האָבען זיי געצוואונגען צו פאַרשפּרייטען זיך איבער די טרוקענע פעלדער און זיי בעוואַסערען, דער רעזולטאַט איז, אז ריזיגע שטיקער לאַנד, וואָס זענען פריהער געווען האַלב אָדער גאַנץ טרוקען און וואו זעהר ווייניג פלאַנצען זענען געוואַקסען, ווערען איצט בעוואַסערט אויף א קינסטליכען אופן, און עס וואַקסען דאָרטען איצטער א סך זעהר וויכטיגע נוציגע זאַכען.

איז דאָס גוט. עס האָט אָבער א חסרון: דער אייז אויף די בערג צוגייט נישט גענוג גיך, און וואַסער פעהלט נאָך אלץ. דער געגענד וואָלט געקענט פאַרבּרויכען א סך מעהר וואַסער ווי ער קריגט, וואָס־זשע טוט מען?

נאָך מיט צעהנדליגער יאָהרען צוריק האָט מען בעמערקט, אז פאַרשידענע פאַרבען בעציהען זיך פאַרשידען צו שטראַהלען פון ליכט, שוואַרצע פאַרב, למשל, שלינגט אין זיך איין כמעט אַלע ליכט - שטראַהלען; און ווייסע פאַרב שטויסט פון זיך אָפּ כמעט אַלע ליכט־שטראַהלען. דערפאַר טראָגט מען זומער - צייט העלע קליידער, ווייל זיי שטויסען פון זיך אָפּ די שטראַהלען, איז אין זיי קיהלער.

מ'מאַכט אזא עקספּעריסענט: אויף א גרויסער שטיק אייז לייגט מען אויס שמאַטקעס פון פאַרשידענע קאָלירען: ווייס, שוואַרץ, גרין, בלוי, רויט און אזוי ווייטער. און מ'האַלט עס אנטקעגען דער זון. אביסעל שפּעטער זעהט מען זיך ארום, אז די ווייסע שמאַטקע ליגט כמעט ווי אויבען און די שוואַרצע שמאַטקע איז איינגעזונקען טיף אין אייז; ווייל זי, די שוואַרצע שמאַטקע, האָט איינגעשלונגען אַ סך מעהר שטראַהלען פון דער זון, איז עס געוואָרען וואַרימער, איז דער אייז אונטער איהר צעגאַנגען טיפער און געמאַכט א טיפערען לאָך.

האָבען איצט די באָלשעוויקעס, אויפן פאָרשלאַג פון דעם מעטעאָראָלאָג זשוקאָוו, בעדעקט דעם אייז אויף די הויכע בערג מיט שוואַרצע פאַרב, דער בעריכט זאָגט נישט ווי אזוי מ'האָט עס געטון. גיכער פון אלץ האָט מען דאָרטען אויסגעשפּרייט ריזיגע שטיקער ביליגע סחורה פון דעם מין, פון וועלכען מ'מאַכט זעק. עס איז אי ביליג, אי שטאַרק. נאָר געפאַרבט אין שוואַרץ. און דער רעזולטאַט איז, אז דער אייז אויף די בערג צוגייט עטליכע מאָל גיכער, די טייכען און טייכלעך זענען געוואָרען פול, און די טרוקענע פעלדער פון יענע געגענדען קריגען עטליכע מאָל אזוי פיל וואַסער ווי פריהער.

הכנות אין ארץ־ישראל פאַר דער קעניגליכער קאַמיסיע

ירושלים (יט"א) לויט ווי „אדיפּאַע" מעלדעט, גרייט זיך צו דער לאַנדווירטשאַפטליכער דעפּאַרטאַמענט פון דער רעגירונג א גענויע סטאַטיסטיק וועגען 1) דער צאָהל יודישע און אראַבישע בעאַמטע פון דעם דאָזיגען דעפּאַרטאַמענט, 2) א ליסטע פון א געלעהרטער א ליסטע פון די אראַבישע און יודישע פּרדסים און די שטחים פון די פּרדסים, ווי אויך פון דעם גוטען לאַנדווירטשאַפטליכען באָדען, וואָס געהערען צו יודען און אראַבער, 3) שטח פון דעם באָדען, וואָס יודען האָבען אָפּגעקויפט ביי אראַבער און 4) פּרטים וועגען דעם גערעטעניש פון די ציטרוס־פרוכטען.

די רעגירונג מאַכט שוין אַלע הכנות אויף צוצופּאַסען א רייה צימערען פון „פּאַלאַס - האָטעל" אין ירושלים צו דער ארבייט פון דער קעניגליכער קאַמיסיע.

די „בלום פון לײדענשאַפט"

די שפּאַנישע שעהנהייט, וואָס פיהרט דעם קאַמף געגען די פאַשיסטען

יעדע רעוואָלוציע האָט איהרע ראָמאַנטישע העלדען, א פשיטא שוין די רעוואָלוציע אין שפּאַניען — דאָס קלאַסישע לאַנד פון ראָמאַנטיק, וואו דער גייסט פון דאָן קיכאָט און דולצינעא שוועבט נאָך אין דער לופט, וואו דער סטרוניגער ציטער פון גיטאַרעס ווייבריר'ט אין די זייף־סאַמטענע נעכט און פלאַמיג־אויגיגע סינאָריטאַס בריהען פערביי.

האָט טאַקע די איצטיגע רעוואָלוציע אין שפּאַניען אַרויסגעגעבען פון זיך אַ מערקווירדיגע פרוי־ען־פיגור, אַ ראָמאַנטישע העלדין, וואָס איז שוין געוואָרען אַ לעגענדע ביי די פאָלקס־מאַסען.

די אַרבייטער האָבען די דאָזיגע פרוי געקרוינט מיט דעם פּאָעטישען נאָמען „לאַ – פּאַסיאָנאַריאַ", וואָס מיינט „די בלום פון לײדענשאַפט". איהר אמת'ער נאָמען איז אָבער דאָלאָרעס איבאַרערי.

די דאָזיגע פרוי איז איינע פון די הויפּט־אָנפיה־רעריגס פון דעם בלוטיגען קאַמף, וואָס געהט איצט אָן אין דעם לאַנד פון אַמאָליגער אינקוויזיציע, פון אָקסען־געפעכט און סאָציאַלען און עקאָנאָמישען געראַנגעל.

זי נעמט אַן אַקטיוון אנטייל גלייך מיט די מענער אין דער מלחמה, וואָס די שפּאַנישע לאָיאַליסטען, די וואָס ווילען אויפהאַלטען דעם רעפּובליקאַנער רעזשים, פיהרען איצט אַ געגען די פאַשיסטען וואָס זוכען צו דערשטיקען די שפּאַנישע פרייהייט דורך פייער און בלוט.

די „בלום פון לײדענשאַפט" בעוויזט זיך אויף פערשידענע שלאַכט־פראָנטען. אָט וואַקסט זי אויס אין די בערג ארום מאַדריד, וואו די לאָיאַליסטען האָבען פערצוימט אלע דורכגאַנגען, און בעשיצען די שטאָט געגען דער דראָהענדער אטאקע פון די פאַשיסטען.

אָט זעהט מען זי צווישען די קעמפענדע מחנות ארום דער שטאָט כאַראַגאָסא, וואו מען דערוואַרט איינע פון די ענטשיידענסטע שלאַכטען.

און אָט בעטייליגט זי זיך אין א קריגס־ראַט פון די גענעראַלען און אָנפיהרער פון דער רעוואָלוציע אין מאַדריד אָדער ערגעץ אין אַן אַנדער פונקט.

אומעטום, וואו די „בלום פון לײדענשאַפט" בעוויזט זיך, ווערט זי אויפגענומען מיט אומגע־וועהנליכען ענטוזיאַזם פון די ברייטע מאַסען.

אומעטום וועקט זי מוט, צינדט אָן בעגייסטערונג און העלפט די קעמפענדיגע צו געווינען נייע זי־גען, נייע דערגרייכונגען אין דער מלחמה, וואָס האָט אַרומגענומען אַלע עקען און ברעגען פון שפּאַניען, און פון וועלכער די צוקונפט פון גאַנצען שפּאַנישען פאָלק איז אָפּהענגיג.

דאָלאָרעס איבאַרערי איז נישט די איינציגע פרוי, וואָס קעמפט אין דער איצטיגער רעוואָלוציע. טויזענדער אַנדערע שפּאַנישע פרויען געפינען זיך איצט אין די רעוואָלוציאָנערע מחנות. א סך פון די פאַשיסטען האָבען דערקלעהרט, אז די פרויען קעמפען פיל מוטיגער און פערביסענער פון די מע־נער. עטליכע פאַשיסטישע סאָלדאַטען, וואָס זענען אריינגעפאַלען אין די הענד פון די לאָיאַליסטען האָבען דערצעהלט פון זייערע אייגענע דערפאַהרונגען, וואָס זיי האָבען געהאַט מיט די פרויען אויף פראָנט: „זיי האָבען זיך געשלאָגען ווי די טיגערינס — האָבען זיי דערצעהלט — זיי האָבען זיך געדיסען אין רעכטען פייער, אויסגעלאַכט זיך פון יעדער געפאַהר, זיי האָבען געהאַלטען אין איין שיסען באַכדעם, ווי זיי זענען געזען פערוואונדעט און מיר האָבען געמוזט אריבערגעהן איבער זייערע קערפּערס".

אָט דאָס איז דער גייסט פון דער שפּאַנישער פאָלקס־פרוי, וואָס שלאָגט זיך זייט ביי זייט מיט איהר מאַן, ברודער, געליבטען, און פערגיסט איהר בלוט פאַר דער פרייהייט פון איהר לאַנד.

האָט מען פאַר דעם דאָזיגען גייסט פיל צו פערדאַנקען דער וואונדערליכער פרוי דאָלאָרעס איבאַרערי, וואָס איז געווען איינע פון די ערשטע אין שפּאַניען אריינצוואַרפען זיך אין'ם רעוואָלו־ציאָנערען קאַמף.

דאָלאָרעס האָט הינטער זיך א מערקווירדיגע קאַריערע, און זי איז איינע פון די אינטערעסאַנטסטע און קאָלירענדיגסטע פרויען פון דער היינטיגער צייט. זי איז שוין נישט קיין זעהר יונגע, זי איז אלט א יאָהר איין־און־פערציג און איז שוין אַ מאַמע פון פינף קינדער. זי איז אָבער נאָך וואונדערליך שעהן, די טיפּישע שפּאַנישע שעהנקייט, קויליג־שוואַרצע אויגען, אין וועלכע די פייערען פון אלע נעכט צינדען זיך; א רונד, מאַטאָווע פנים, אין וועלכען אַ שפּילעוודיגע פאַרב מיניעט זיך און אַ פיגור — א דיקליכע, אָבער א שוועבענדיג־בעוועג־דיגע, אַנ'עלאַסטיש־בויגיגע.

אין איהר פריהע יוגענד האָט זי געשטרעבט צו ווערען א לעהרערין. זי האָט געוואוסט, אז שטאַרק די פאָלקס־מאַסען אין איהר לאַנד נויטיגען זיך אין בילדונג, אויפקלערונג, און זי האָט גע־וואָלט אָפּגעבען איהר לעבען פאַר דעם. האָט זי זיך אָבער דערצויגען אין גרויס אָרימקייט און נישט געקענט דערפילען אָט די אמביציע פון איהר לעבען.

זי האָט אָבער נישט פערנאַכלעסיגט איהר ביל־דונג, זי האָט זיך גענומען שטודירען סאָציאַלע ווי־סענשאַפטען און די געשיכטע פון עקאָנאָמישע קאַמפען איבער דער וועלט. זי איז געוואָרען בעקאַנט מיט די ווערק פון מאַרקס און ענגעלס, און בעזונדערס שטודירט די ווערק פון לענין און די אנדערע שאַפער און טעאָרעטיקער פון דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע.

זי קען דאָס לעבען און די ליידען פון די [שפּא]נישע פאָלקס־מאַסען, ווייל זי אַליין איז איינע [פון] זיי ארויסגעוואַקסען. זי קען איבערהויפּט דעם [...] דיגען געראַנגעל פון די שפּאַנישע אַרבייטער אין שאַכטען, ווייל זי אַליין קומט פון אַ קליין [...] טעל, וואו עס געפינען זיך קוילענגרובען און [...] האָט זיך דערצויגען צווישען די קוילענגרוב[ער]. זי האָט א שטיק צייט געאַרבייט דאָרטען אין וועשעריי.

זי האָט אויך פערזוכט דעם טעם פון געפ[ענ]גניש און ביטערע פערפאָלגונגען. דאָס איז געווען דער צייט פון פרימא־דע־ריוועראַ'ס דיקטאַ[טור]. איהר מאַן איז דעמאָלט געווען דער מער [פון] שטעטעל סאַמעראָסטא. ריוועראַ האָט געגעב[ען] בעפעהל, א [...] זאָל איהם און זיין פרוי ארעסט[ירען] און זיי האָבען אַ לאַנגע צייט פערבראַכט אין [...] פענגעניש און אויסגעשטאַנען דאָרטען אַל[ע] נגישות.

נאָך דער סאָציאַליסטישער רעוואָלוציע [פון] 1934 האָבען די געגענער פון די קאָמוניסטען [...] שטערט איהר היים אין אַסטוריא, און דאָל[אָרעס] און איהר מאַן זענען אוועק קיין סאָוויעט־רוס[לאַנד].

דאָרט האָט זי זיך בעטייליגט אין זיבעטען [קאָנ]גרעס פון דריטען אינטערנאַציאָנאַל און פערט[...] דאָרטען גאָר א וויכטיגען אָרט. זי איז בעש[...] געוואָרען אלס מיטגליד פון דער עקזעקוטיוו־[...] אַנערקענונג, וואָס זעהר ווייניג מענער דערגרייכ[ען] און זי האָט פּרעזידירט אויף איינער פון די זיצ[ונגען] פון קאָנגרעס. דער נאָמען דאָלאָרעס לאַ־פּאַסיאָנ[אַריאַ] איז געוואָרען בעקאַנט ווייט און ברייט אין די [רע]וואָלוציאָנערע קרייזען פון אלע לענדער.

עס איז זיכער, אז נאָך דעם זיג פון דער [היי]טיגער רעוואָלוציע וועט דאָלאָרעס שפּילען [...] וויכטיגע ראָלע אין דער נייער רעגירונג, [...] וועט פערמירט ווערען. די „בלום פון לײדענש[אַפט]" וועט, לויט דער מיינונג פון די, וואָס קאַנ[ען] לאַגע, זיין די ערשטע פרוי אין שפּאַניען [...] מען זאָל אָנפערטרויען דעם פּאָרטפעל פון [...] מיניסטער פאַר אַזאַ לאַנד ווי שפּאַניען, וואו די [...] שטעהט נאָך אויף דער נידריגסטער געזעלש[אַפט]ליכער שטופע. ווי דאָס איז דער פאַל אין [...] אלע לאַטיינישע לענדער, וועט דאָלאָרעס'עס [...] הויבונג זיכער זיין פון היסטאָרישער בעדייט[ונג].

מ. זוואניצער

אַנ'אויסשטעלונג צו פּילסודסקי'ס אָנדענק אין וואַרשא

אין וואַרשאַווער נאַציאָנאַלען מוזעאום איז געעפענט געוואָרען אַניאויסשטעלונג א. נ. „מאַרשאַל פּילסודסקי אין דער שניצעריי - קונסט", אויף וועלכער עס זענען אויסגעשטעלט אַ רייה ביוסטען פון פערשטאָרבענעם מאַרשאַל.

דער רייכסטער מענטש איז דער וועלט

איז נישט ראָקעפעלער און נישט הענרי פאָרד, נאָר אַ קעניגעל פון אַ פּראָווינץ אין אינדיע

ווער, דענקט איהר, איז דער רייכסטער מענטש אין דער וועלט? פאָרד, ראָקעפעלער, מאָרגאַן אָדער ענדי מעלאָן.

ניין, נישט געטראָפען.

דער רייכסטער מענטש אין דער וועלט איז דער אינדישער קעניג אָסמאַן אלי כאַן, דער הערשער פון דער פּראָווינץ האַידעראַבאַד. מען רופט איהם דער ניזאם פון האַידעראַבאַד.

די פּראָווינץ, איבער וועלכער ער רעגירט, איז כמעט אזוי גרויס ווי גאַנץ ענגלאַנד גופא. זי פערנעמט א שטרעקע פון 82 טויזענד סקווער מייל און האָט א בעפעלקערונג פון 14 מיליאָן מענשען. עס איז איינע פון די רייכסטע פּראָווינצען אין אינ־דיען און האָט א סך פערבאָרגענע אוצרות, נאַטור־רייכקייט, וואָס איז נאָך דערווייל נישט אָנגעריהרט געוואָרען.

דער ניזאם פון האַידעראַבאַד איז אזוי רייך, אז ער אַליין ווייסט נישט וויפיל געלד און צירונג ער פערמאָגט. מיט יאָהרען צוריק האָט דער ניזאם אָנ־געשטעלט אַנ'ענגלישען עקספּערט, אז ער זאָל פאַר איהם מאַכען אַנ'אינווענטאַר, אויסצוגעפינען גענוי וויפיל זיין צירונג איז ווערט, און וויפיל געלד און אַנדערע רייכטימער ער פערמאָגט. דער ענגלי־שער עקספּערט האָט שוין אָפּגעאַרבייט אויף דעם אינווענטאַר ארום פיר־פינף יאָהר און ער איז נאָך אלץ נישט פאַרטיג און ער ערוואַרטעט צו אַר־בייטען נאָך א דריי יאָהר ביז ער וועט פאַרטיג ווערען מיט דעם גאַנצען צעטעל.

דער ניזאַם האָט געוואָלט וויסען גענוי וויפיל ער איז ווערט. נישט ווייל ער דאַרף צאָהלען שטייערען און ער וויל וויסען וויפיל ער דאַרף צאָהלען; ניין, ער איז גלאַט אַזוי זיך געווען נייגעריג טאָמער איז אַנ'עת־צרה וועט ער דאַרפען מזומנים. וועט ער כאָטש אַליין וויסען וויפיל ער פערמאָגט.

מיט א צייט צוריק האָט דער ניזאם געשיקט זיינע צוויי יונגע זיהן קיין ענגלאַנד, אויף א קור־צען בעזוך. ווען מען האָט דאָרט גענומען רעדען וועגען זייער פאָטער'ס רייכטום, און געפרעגט ביי די צוויי יונגע פּרינצען, וויפיל א שטייגער, זייער טאַטע איז ווערט, האָט איינער פון זיי, דער יונגער פּרינץ גלייך געענטפערט:

„ווען מיין טאַטע וואָלט געוואָלט, וואָלט ער געקענט אויספלאַסטערען די גאַסען פון לאָנדאָן מיט פּערל, אויף דער שטרעקע פון טשאַרינג קראָס ביז אָקספאָרד סוירקוס."

דער ניזאם איז א מערקווירדיגער טיפּ. ער איז שטיין־רייך, און מאַנכעס מאָל וואַרפט ער זיך מיט געלד ווי אַ שכור'ער מאַטראָז. אַנ'אַנדערס מאָל קאַרגט ער און דינגט זיך ווי א יודענע.

אין אינדיען איז דאָ א מנהג, אז ווען א הויכ געשטעלטע פּערזאָן קומט בעזוכען א צווייטע, ברענגט דער גאַסט א געוויסע צאָהל גאָלדענע מט בעות און גיט עס צום באַלעבאָס אלס אויסדרוק פון אנערקענונג. דער באַלעבאָס שענקט עס געוועהנליך צוריק דעם גאַסט, פונקט ווי א רייכער כהן ביי א פדיון־הבן גיט צוריק די זילבערנע געלד וואָס ער קריגט פאַר אויסלייזען דעם בכור. דער ניזאם אָבער פוילט זיך אָפּשטעקען צוריק דאָס געלד, וואָס ער קריגט פון זיינע געסט און ער האַלט עס פאַר זיך. אמת, ער פערגיטיגט זיי אויף אַנ'אַנדער אופן. ער האַלט אָבער, אז ווען מען גיט א מתנה, דאַרף מען עס נישט צוריקקריגען.

אויסער זיינע אוצרות און גאָלד, קריגט נאָך דער ניזאַם אַנ'איינקונפט פון אַ מיליאָן דאָלאַר פון זיינע גיטער, און א האלבען מיליאָן דאָלאַר א יאָהר קריגט ער פון שטאַט פאַר זיינע פערזענליכע אויס־גאַבען. אין די קעלערען פון זיין פּאַלאַץ ליגען גאָל־דענע מטבעות און גאָלדענע ציגעל, וואָס ווערען געשאַצט איבער 50 מיליאָן ענגלישע פונט. מאַנכע פון די מטבעות זענען איבער דריי הונדערט יאָהר אלט, און זאַמלערס, וועלכע קלייבען אלטע און זעל־טענע מטבעות, וואָלטען פאַר זיי בעצאָהלט אַנ'אוצר מיט געלד.

און דאָך וועט דער ניזאם נישט ערלויבען, אז מען זאָל ארויסוואַרפען אָדער אויעקשענקען זיינע אלטע בגדים און שיך, אויב נאָר מען קען זיי פערלאַטען און ער קען זיי נאָך טראָגען.

מיט א צייט צוריק האָט דער ניזאם געלאָזט אויסבויען זיך א נייעם פּאַלאַץ נעבען ניו דעלהי, די הויפּט־שטאָט פון זיין פּראָווינץ. עס האָט בע־דויערט דריי יאָהר צו בויען דעם פּאַלאַץ. אנשטאָט אייזען אָדער שטאָל האָט מען גענוצט גאָלד און זילבער, זעלטענע בלויע מירמעלשטיין און גראַניט. דער פּאַלאַץ האָט פיל הונדערטער צימערען. אין דעם האַרעם אליין זענען דאָ מעהר ווי 200 צימערען פאַר דעם ניזאמ'ס פרויען און געליבטע.

ווען דער פּאַלאַץ איז פאַרטיג געוואָרען, האָט דער ניזאם געפּראַוועט א חנוכת־הבית, וואָס האָט איהם אָפּגעקאָסט איבער א מיליאָן דאָלאַר. מען האָט געבראַכט די טייערסטע ווייַנען און זעלטענע שפּייזען פון די ווייטסטע ווינקעלעך פון ערד־קוגעל.

[...] עס איז א גליק פאַר די יובילערען פון [...] גאַנצער וועלט, וואָס דער ניזאַם האַלט זיינע [אוצ]רות, דאָס צירונג און טייערע שטיינער אין [...] אינטערעדישע סעיפס. ווען ער זאָל בעשליס[ען] פערקויפען דאָס צירונג זיינעס, וואָלט זיך [...] וועלט־מאַרק בעוויזען אזוי פיל צירונג, אז [...] שטיינער וואָלטען געוואָרען זעהר ביליג און [...] יובילערען וואָלטען רואינירט געוואָרען.

דער ניזאם איז בלויז 44 יאָהר אלט. [...] [רע]גירט שוין אָבער מעהר ווי 25 יאָהר. זיין [...] איז געשטאָרבען ווען ער איז אַלט געווען 19 [...] און ער איז דאַן ארויף אויפ'ן טראָן. ער איז [...] פולשטענדיגער באַלעבאָס איבער די לעבענס און [...] מעגענס פון זיינע אונטערטאַנען, און זיי, [...] איז געזעצט. אזוי שנעל ווי ער זאָגט ארויס א [...] קען מען ארונטערהאַקען דעם קאָפּ פון יעדען [...] טערטאַן זיינעם אָהן א שום משפט.

דאָס יאָהר האָט זיך דער ניזאם גע[...] צו פייערען זיין זילבערנעם יובילעאום, 25 [...] זייט ער איז ארויף אויפ'ן טראָן, ווי דער [...] ושטאָרבענער ענגלישער קעניג דזשאָרדזש [...] עס געפייערט פאַר אַיאָהרען זומער. די פייערונג [...] געזאָלט פאָרקומען פונקט אין דער צייט ווען [...] ענגלישער קעניג איז געשטאָרבען. אז [...] לעגט געוואָרען ביז נאַך דער קאָראָנאַציע פון [...] ענגלישען קעניג עדוואַרד דער אכטער.

מען האָט שוין געהאַט אויסגעפּוצט די [...] פּראָווינץ פון האַידעראַבאַד מיט בלומען און פּאַ[...] מען האָט שוין אויסגעגעבען ארום א מיליאָן [...] פאַר פייערווערק און אנדערע פערזוי[נ]גונגען. מען האָט געזאָלט געבען אין האַידעראַבאַ[ד] האָט שוין צוגעגרייט טויזענדער אָקסען און [...] סען צו קוילענען פאַר דער גרויסער סעודה. [...] מען האָט געזאָלט געבען דעם פאָלק ביי די [...] ערונגען פון זילבערנעם יובילעאום זייט אָ[סמאַן] אלי כאַן איז געוואָרען דער הערשער פון האַ[ידע]ראַבאַד. אָבער ערב דער פייערונג איז אָנגע[קומען] די נייעס וועגען קעניג דזשאָרדזש'ס טויט, א[ון] די פייערונג איז אָפּגעלעגט געוואָרען.

דער ניזאַם איז טאַקע דער רייכסטער מ[ענטש אין] דער וועלט. ער איז אָבער נישט קיין גלענצ[ענדער] הערשער, און זיין רעגירונג איז געווען פ[יל] סקאַנדאַלען, אָפענע און דערשטיקטע. עס איז [...] גאַנגען אזוי ווייט, אז די ענגלישע רעגירונג [...] מיט א פּאָר יאָהר צוריק געמוזט וואָרענען [דעם] ניזאַם, אַז ער זאָל זיך פיהרען לייטישער, און [...] האָט זאָגאַר געשיקט ענגלישע בעאמטע, א[ז זיי] זאָלען אויפפּאַסען אויף זיינע פיהרונגען. [זינט] האָט ער זיך גענומען פיהרען מיט מעהר [...] און מ'הערט שוין מעהר נישט וועגען זיינע [...] און פערשווענדערייען.

H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
[...] ניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 32[...]
עמפּפאַנגס־שעהן 8-10, 12-2 און 5-8 [...]

קריטיק פון דער א"י-רעגירונג אין דער מאַנדאַט-קאָמיסיע

[ב]עמערקונג אין באַריכט פאַר'ן פעלקער-בונד-ראַט

זשענעווע (יט"א) אין איהר באַריכט פאַר'ן פעלקערבונד־ראַט מאַכט די מאַנדאַט־קאָמיסיע פער־שידענע בעמערקונגען צום באַריכט פון דער מאַנ־דאַט־מאַכט וועגען דער א"י־אַדמיניסטראַציע אין 1935. אין איינער פון די בעמערקונגען נעמט די מאַנדאַט־קאָמיסיע צו קענטניש די פאָדערונג פון דער יודישער אגענץ צו ענדערען די אונאָרמאַלע לאַגע פון א"י אין זיינע האַנדעלס־בעציהונגען מיט אנדערע לענדער, און פאָדערט אויף די מאַנ־דאַטאָר־מאַכט, אין איהר נעכסטען באַריכט צו גע־בען גענויע אינפאָרמאַציעס וועגען דער פּאָליטיק, וועלכע זי וויל דורכפיהרען צום שוץ פון די לאַנדעס אינטערעסען.

וואָס שייך דעם אימפּאָרט פון לענדער, וואָס האָבען אויפגעהערט צו זיין מיטגלידער פון פעל־קערבונד, ערוואַרט די קאָמיסיע אין נעכסטען בע־ריכט פון דער מאַנדאַטאָר־מאַכט גענויע אויפקלע־רונגען וועגען דער פּאָליטיק, וואָס זי האָט בדעה צו פיהרען כדי צו שיצען די רעכט פון מאַנדאַטאָר לאַנד און די מלוכות־מיטגלידער פון פעלקערבונד.

צו דער דאָזיגער בעמערקונג האָט זיך די דאָ־זיגע קאָמיסיע ענטשלאָסען נאָך א לאַנגער דעבאַטע, אין וועלכער עס איז בעזונדערס ענערגיש ארויסגע־טרעטען דער פערטרעטער פון בעלגיען און שטעל פערטרעטענדער פאָרזיצער פון דער קאָמיסיע, פּיער אָרטס.

אין די ספּעציעלע בעמערקונגען דריקט אויס די קאָמיסיע איהר בעדויערען וואָס „עס האָבען זיך ארויסגעוויזען אלס נישט צופרידענשטעלענד די מאַסנאַהמען געגען דער אומלעגאַלער איינוואַנדערונג אין לאַנד. די קאָמיסיע מוז זיך פרעגען צי איז דער קאַמף מיט דער אומלעגאַלער אימיגראַציע נישט בעשוועכט געוואָרען דערמיט, וואָס ערטיילענדיג די סערטיפיקאַטען־קוואָטעס, האָט די א"י־רעגירונג פון פאָראויס אויסדריקליך בעשטימט א געוויסען סכום סערטיפיקאַטען, וואָס ווערען אראָפּגערעכענט אויפ'ן חשבון פון דער עווענטועלער אומלעגאַלער אימי־גראַציע".

נאָך א דעבאַטע איבער דער אָרגאַניזאַציע פון דער אַראַבישער געמיינשאַפט איז די קאָמיסיע גע־קומען צו דער בעמערקונג, אז „זי וואָלט געוועזען צו פרידען צו געפינען אין די קינפטיגע באַריכטען אויספיהרליכע פּרטים וועגען דעם אופן פון בע־שטימען דעם צוזאַמענשטעל און טעטיגקייט פון אויבערשטען מוזולמענישען ראַט".

א רייה ווייטערע בעמערקונגען פון דער קאָ־מיסיע בעציהען זיך אויף ווייניגער וויכטיגע פראַגען.

וואהלען צו דער לאדזשער קהלה
וועלען זיכער פארקומען אין פערלויף פון חודש נאוועמבער

אין צוזאמענהאנג מיט דער פערענדיגונג פון דער קאדענץ פון לאדזשער קהלה-ראט און דער קהלה - פערוואלטונג און אין שייכות פון די קאנפערענצן, וועלכע זענען מיט 2 חדשים צוריק פארגעקומען אין דער לאדזשער סטאראסטווע מיט די פארשטעהער פון די יודישע פארטייען און ריכטונגען, איז שוין געווארען אקטועל די פראגע פון אויסשרייבען די קהלה - וואהלען אין לאדז.

היות ווי די קאדענץ ענדיגט זיך דעם 2-טן נאוועמבער דארף מען לויטן געזעץ די וואהלען אויסשרייבען מיט 2 חדשים פריהער.

בדי דעם ענין גענוי צו פרעציזירען זענען פארגעקומען אין דער סטאראסטווע און אין דער וואיעוואדזטווע קאנפערענצן מיט די פארשטעהער פון דער קהלה. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די וואהלען צו דער קהלה אין לאדז וועלען נישט אפגעלעגט ווערען און וועלען אויף זיכער פאַרקומען אין פערלויף פון חודש נאוועמבער. דער גענויער טאג פון די קהלה - וואהלען איז נאך נישט בעשטימט געווארען. וועגען דעם ענין וועט דעצידירט ווערען אין פערלויף פון דער היינטיגער וואך.

לאדז וועט זיך נישט בעטייליגען
אין דער „לייפציגער מעסע"

(אג) דאס רוב האנדעלס פירמען אין לאדז בעזונדערס פון דער גאלאנטעריע האבען לעצטענס בעקומען איינלאדונגען אויף דעם לייפציגער יריד. אין דער איינלאדונג בעטאנען די ארגאניזאטארען, אז די לייפציגער ירידים זענען, גורם צו בעזייטיגען די שוועריגקייטען, וואס הערשען איצט אין דערפיהרען צו א האנדעלס דערנעהנטערונג צווישען די פעלקער".

מיט איניגע יאהרען צוריק האט לאדז זיך אינטערעסירט מיט די לייפציגער ירידים, בעזונדערס האט זיך דערמיט אינטערעסירט די גאלאנטעריע - בראנזשע, וועלכע האט ווי בעוואוסט געארבייט לויטן דייטשען מוסטער. דאן האבען ווירקליך גרויסע לאדזשער פירמען אויסגעשטעלט אויף דער לייפציגער מעסע.

זייט דער לעצטער מארק האט זיך אבער געמאכט אונאפהענגיג פון דער דייטשער גאלאנטעריע - פראדוקציע, איז די פעראינטערעסירונג מיט דער לייפציגער מעסע שוואכער געווארען בעזונדערס זייט עס האט זיך אין פוילען ענטוויקעלט די זאקען - אינדוסטרי.

שוין אבער א מעשה פון צוויי יאהר, וואס די טראדיציע פון די לייפציגער ירידים איז אין לאדז פולשטענדיג אפגעשטארבען. שוין אין פערגאנגענעם יאהר איז לאדז אויף די ירידים רעפרעזענטירט געווען קוים דורך צוויי, דריי פירמען. ווי מיר דערוויסען זיך איצט וועט דער לאדזשער אנטייל אין די לייפציגער ירידים אין לויפענדען יאהר זיין א מינימאלער, נאך קלענער ווי אין פערגאנגענעם יאהר נישט קוקענדיג אויף די פערזיכערונגען פון די אגענטען פון די דייטשע פירמעס וועגען זעהר גוטע האנדעלס - טראנזאקציעס.

דאס איבעררייסען דורך לאדז מיט דער טראדיציע פון דער לייפציגער מעסע בעווייזט אם בעסטען, אז דער פוילישער מארק האט ווייניג בעריהרונגס - פונקטען מיט דער דייטשער פראדוקציע.

די שטרייק-בעוועגונג

(א) ביים רעגולירען די ברעגעס פון טייך פיליצע האבען אין סילעוו פערשטרייקט 100 ארבייטער. דער שטרייק איז אויסגעבראכען דערפאר, ווייל דער ארבייטס-פאנד, וועלכער האט סובסידירט די ארבייטען, האט רעדוצירט אויף א העלפט די קרעדיטען פאר די דאזיגע ארבייטען, צוליב וואס עס האט געדראהט א רעדוקציע פון די ארבייטען. נאך 10 טאג איז דער שטרייק ליקווידירט געווארען.

אויפן וועג לאדז—בזשעזשין האט כמעט דריי וואכען געדויערט אנ'אקופאציע - שטרייק פון 300 ארבייטער, וועלכע האבען געפאדערט, מען זאל נארמירען די ארבייטס- און לוין-בעדינגונגען לויטן מוסטער פון לאדז. היות מ'האט די שטרייקענדע פערזיכערט פולע 6 טעג ארבייט אין דער וואך און א רייה אנדערע הנחות, זענען זיי ענדליך צוריק צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

— (א) די פערגאנגענע וואך איז אין מילער'ס פאבריק (רודא-פאביאניץ) אויסגעבראכען אנ'אקופאציע - שטרייק פון 500 ארבייטער. די לעצטע פאדערן צו נארמירען די לוינען און צו האנארירען דעם טאריף פאר אקארד-ארבייט.

היות די ביז-איצטיגע קאנפערענצען האבען צו קיין הסכם נישט דערפיהרט, ווערט די אקופאציע פון דער פאבריק פארטגעזעצט.

— (א) אין דער זאקען-פאבריק טראמא (אלעע 1 מאי 14) איז צוליבן נישט אנערקענען קיין אורלויבען אויסגעבראכען א קאנפליקט מיט די ארבייטער. די ארבייטער פאדערן דעם אורלויב שוין איצט, בעת די אדמיניסטראציע וויל צוערשט אויספערטיגען די בעשטעלונגען פון אויגוסט און סעפטעמבער.

אריגינעלער שטרייק אין דער לויחן=טריקאטאזש=אינדוסטריע

(אג) זייט מאנטאג איז כמעט אינגאנצען אפגעשטעלט די גאנצע פראדוקציע פון דער טריקאטאזש - אינדוסטריע אין לאדז. עס האנדעלט זיך דאס מאל וועגען זעהר א אריגינעלען „שטרייק" פון די פאבריקאנטען.

די פראדוצענטען פון לויחן-טריקאטאזש, וואס זענען ארגאניזירט אין א סעקציע ביים פערבאנד אין דער לויחן-טעקסטיל אינדוסטריע געהען ארויס פון שטאנדפונקט, אז ביי די איצטיגע בעדינגונגען איז די פראדוקציע פון דער לויחן-טריקאטאזש אינדוסטריע נישט נארמאל ווייל זי רענטירט זיך נישט.

עס דארף נאך אויפמערקזאם געמאכט ווערען אויף דעם געוואלדיגען פאלען פון די פרייזען אין דער לויחן-טריקאטאזש אינדוסטריע. צוליב דעם אבער, וואס די פאבריקאנטען ווילען נישט העכערן די פרייזען פאר די לויחן-פאבריקען, דראהט, אז די טריקאטאזש פאבריקען זאלען א לענגערע צייט זיין נישט טעטיג.

פערמשפט אויף 4 יאהר תפיסה
דעם פערפיהרער פון דער וועשעריי „וואוועל"

(א) נעכטען אינ'ם צווייטען טאג פון פראצעס געגען פערברעכערישען מיט אינהאבער פון דער מעכאנישער וועשעריי „וואוועל" (קאפערניק גאס 36), פאוועל גליק, וועלכע האט בעצוואונגען זיינע ארבייטערינס צו אויסגעלאסענקייט, זענען אויסגעהערט געווארען א רייה ווייטערדיגע עדות.

היות דער פראצעס איז פארגעקומען ביי פערמאכטע טירען, איז אונמעגליך צוברענגען די דראסטישע מאמענטען, וועלכע זענען ענטפלעקט געווארען פאר'ן גריכט בעת'ן עדות-זאגען פון א צאהל קרבנות גליק'ס.

נאך דער רעדע פון פראקוראר און פערטיידיגער, האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען פאוועל גליק איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר תפיסה. דער פערטיידיגער האט אנגעקינדיגט אנ'אפעלאציע.

לאקאטארען-שוץ פאר האנדעלס-לאקאלן
פאדערן סוחרים=דעטאליסטען אין לאדז

(—) אין דעטאליסטען-פעראיין (רעגיאנוב 8א) איז פארגעקומען א מיטגלידער-פערזאמלונג געווידמעט דער פראגע פון די קלענערע האנדעלס=לאקאלען, וועלכע זענען ארויסגענומען פון אונטערן לאקאטארען-שוץ. דעם פארזיץ האט געפיהרט פרעזעס מ. דאבזשינסקי. א גרעסערע צאהל רעדנער האט אנגעוויזען, אז דאס ארויסנעהמען די קלענערע האנדעלס-לאקאלען פון אונטערן לאקאטארען-שוץ בע'עולה'ט שטארק די סוחרים און טרעפט אין זייערע בלוטיגע לעבענס-אינטערעסען. אין זין פון דער פעראָרדנונג וועגען די האנדעלס=לאקאלען איז פארהאן די בעגרינדעטע מורא, אז די ווירטסלייט וועלען פאדערן, דאס די סוחרים זאלען זיי בעצאהלען דירה-געלד פאראויס פאר 2 און 3 יאהר אדער די ווירטסלייט וועלען זיי קינדיגען די לאקאלען.

לסוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וועלכע פאדערט צו נאוועליזירען דעם דעקרעט פון 14. נאוועמבער 1935 אין דעם זין, אז ס'זאל איינגעהאלטען ווערען דער לאקאטארען-שוץ פאר האנדעלס-לאקאלען.

Dr. Zalcwasser
כירורג
CEGIELNIANA 19, tel. 125-27
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 1—2 מיטאג און פון 4—6.30 אוונט.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוואכע, ווענערישע און הויט-קראנקהייטען
טראוגוטא 9. טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אוונט
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער
לעצטע טעג פון די גאסטשפילען פון לעצטע טעג
פסח'קע בורשטיין
מיט'ן אנטייל פון באדיא קארעני און יעקבי פישער
היינט, מיטוואך, 9.15 אוו. צום לעצטען מאל
א חתונה אין שטעטל
פרייזען רעדוצירט פון 54 גר. ביז 2 זל.
מיט א געקליבענעם אנסאמבל. דיר.: דוד בייגעלמאן.
קומענדיגען מאנטאג, דעם 31-טען געזעגענט זיך בורשטיין מיט לאדז
וואס ??? לייצנט די ווייטערדיגע אנאנסען. וואס ???
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

מיטוואך 26 אויגוסט
ח' אלול תרצו
זון-אונטערגאנג 6.31
זון-אויפגאנג 5.05

קיין ארץ-ישראל
גרופענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.
אויספלוג קיין
יוגאסלאוויען און אונגארן
אויסלענדישע הנחה-און קוראציע-פעסער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען
אינפארמאציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"
נעמט אן דאס איבערשיקען
פעקלעך קיין ז. ס. ר. ר.

שוץ-ערטער געגען גאז-אנגריפען
ווערען געבויט ביי לאדזער פאבריקען

(א) אין פערבינדונג מיט'ן פלאן צו בעשיצען די לאדזשער בעפעלקערונג געגען גאז און לופט אטאקעס, ווערט איצט פראיעקטירט צו בויען שוץ-ערטער געגען גאז-אנגריפען אין א רייה היגע גרעסערע פאבריקען; די שוץ-ערטער וועלען אויפגעבויט ווערען איינציגווייז, אין דער מאס ווי די פינאנציעלע מעגליכקייטען וועלען דאס ערלויבען.

טעלעגראמען ווערען טייערער

(א) פון 1. סעפטעמבער ווערט, ווי בעקאנט, איינגעפיהרט די נייע פוילישע ארטאגראפיע. אין שייכות דערמיט האבען די ווירטשאפטליכע ספערען אויפגעהויבען די פראגע וועגען ארויסשיקען טעלעגראמעס. דער נייער פוילישער אויסלייג זעהט, נעמליך, פאר, אז געוויסע אויסדרוקען ווערן צוטיילט אויף עטליכע ווערטער, וועלכע האבען ביז איצט געבילדעט נאר איין ווארט, ווי צום ביישפיל: פא לודניו, פא ספאלו, נא פזשיקלאד א.א.וו. אויף אזא אופן וועט דער טעקסט פון די טעלעגראמעס פערגרעסערט ווערען מיט ווערטער, צוליב וואס די טעלעגראמען וועלען טייערער ווערען, סערלאנגען דעריבער די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, אז דער טאריף פאר טעלעגראמען זאל פערקלענערט ווערען אדער עס זאלען איינגעפיהרט ווערען געוויסע שרייב-פערקירצונגען.

צוגאב=פאבאר-קאמיסיע

פון 28-טען ד. ח. אן, וועט אויף פיעטריקאווער 165 אמטירען די פאבאר-קאמיסיע. ס'דארפן זיך צושטעלען דער יאהרגאנג 1915, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14. פאליציי-קאמיסאריאטען, וועלכע האבען דערהאלטען אויפפאדערונגען פון דער סטאראסטווע.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1918

פון 1-טען ביזן 30 סעפטעמבער קומט פאר אין לאקאל פון דער מיליטער-אפטיילונג אויף פיעטריקאווער 165 די רעגיסטראציע פון די יוגנטלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1918.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייטאכט דיזשורירען: ס. קאן (פלאץ קאשטשעלני 8), א. כארשמזא (פאמארסקא 12), וו. וואגנער (פעטריקאווער 67), י. זאיאנטשקיעוויטש (זשעראמסקיעגא 37), ז. גארטשעצקי (פושעשאור 59), מ. עפשטיי: (פעטריקאווער 225), ז. שימאנסקי (פושענדזאלגישנא 75).

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזע
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
פרייטאג און יום טוב'ים פון 9—12.

פּאַרק העלענאָוו!

טעל. 32=209

מוזיק: י. זאַקס, טעקסט פֿון א. שלאָנסקי. ס'בעטייליגען זיך: דער כאָר און אָרקעסטער פֿון „הזמיר“, לאָדזשער פֿילהאַרמאָניע-אָרקעסטער. סאָליסטען: ביים קלאַוויר: פּראָף. פּיעטרושקאַ. -::- איינגאַנג אין גאָרטען פֿון 3 אַ זייגער. איינטריטס-בילעטן צו 1.09 ווי אויך צו 1.70 פֿאַר ספּעציעלע זיץ-פּלעצער פֿערקויפֿט די קאַסע פֿון העלענאָוו. אויך צו 54 גר. אין פֿאָרפֿערקויף אין פֿאָלגענדע שטעלן: געז. „הזמיר“ אַל. קאָשציושקי 21, טערקישע קאָנדיטאָריי פּיעטריקאָווער 12, פֿילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20, קאָנדיטאָרייען פֿון ה"ה ווײַנבערג, נאָוואָמיעסקאַ 30, קליינמאַן, גרינער מאַרק 10, און פֿון ה. קאָטעק, פּיעטריקאָווער 294 אויך דור שמולעוויטש, באַלוטער מאַרק 1.

מיטוואָך, ד. 2 סעפּטעמבער, 8.30 אָוונט

אַ גרויסער קאָנצערט

מול הישימון!

ס'וועט אויסגעפֿ. ווערן די בעריהמטע קאַנטאַטע

מ. קוסעוויצקי, ה. פּפֿעפֿער, מ. קאַליסקי.

אויספֿערדעם סאָלאָ-נומערן פֿון מ. קוסעוויצקי און ה. פּפֿעפֿער, ווי אויך די בעריהמטע יודישע ראַפּסאָדיע פֿון זאַלאַטאַרעוו, געווידמעט דעם בעריהמטן קאָמפּאָזיטאָר גלאַזונאָוו.

געזעלשאַפֿט: „הזמיר“!

ענטדעקט א וועקסעל-אַפּערע אין לאָדז

בוי-אונטערנעמער פֿעלשט אונטערשריפֿטן פֿון שייבלער, גראָהמאַן, קינדלער, אובעזפּיעטשאַלניע

(א) אין משך פֿון 4 יאָהר האָט אין לאָדז געפֿיהרט אַ בוי-אונטערנעמונג אַ געוויסער קאַזשימיעזש גאַנשאַראָווסקי (וואָוואָלסקאַ 5), וועמענס עסקים עס זענען זוועק גאָרנישט שלעכט, גאַנשאַראַווסקי האָט אָבער ליב געהאַט צולעבען „אויפֿן ברייטען פֿוס“. צוליב וואָס ער האָט זיך פֿערטרונקען אין חובות, האָט פֿערלוירען אַ סך בעשטעלונגען און איז סוף-כל-סוף שטאַרק פֿערענגט געוואָרן מאַטעריעל.

לעצטענס האָט גאַנשאַראָווסקי זיך ערלויבט אויף וועקסלען צופֿעלשען אונטערשריפֿטען פֿון אָנגעזעהענע לאָדזשער פֿירמעס, וועלכע זענען בשעתו געשטאַנען מיט איהם אין האַנדעלס-בעציהונגען, אַזוי האָט ער אונטערגע'כתב'עט די אונטערשריפֿטען פֿון שייבלער און גראָהמאַן, קינדלער, לובאָווסקי, „אובעזפּיעטשאַלניאַ ספּאָלעטשנאַ א. א.

די וועקסעל-אַפּערע איז ענטדעקט געוואָרען צוליב אַ צופֿאַל, נעמליך: אַ באַנק האָט פֿון גאַנשאַראָווסקי'ן בעקומען אַ וועקסעל פֿון דער „אובעזפּיעטשאַלניע“, וואָס עס איז געוואָרען פֿערדעכטיגט, מען האָט אָנגעפֿרעגט דער „אובעזפּיעטשאַלניע“, דאַן האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ס'הויבט זיך נישט אָן און ס'לאָזט זיך נישט אויס, די מעשה האָט אָנגעשפּאַרט צו דער פּאָליציי, וועלכע האָט ביי גאַנשאַראָווסקי'ן געפֿינען 17 שטעמפּלען פֿון פֿערשידענע לאָדזשער פֿירמעס. אַ גרויסע קאָרעספּאָנדענץ אין אַ נאָטיץ-ביכעל, פֿון וועלכען מ'האָט געקענט דרינגען וויפֿיל וועקסלען עס זענען פֿאַבריצירט געוואָרען, ס'ווייזט זיך אַרויס אַז גאַנשאַראָווסקי'ס אַפֿערע בעטרעפֿט 30 טויזענד זל. ער איז אַרעסטירט געוואָרען.

טיפֿוס-קראַנקער

אַריינגעשפּרונגען אין אַ סאַלעד-גרוב און געשטאָרבען

(א) אין פּאָוויאַטאָווע שפּיטאָל אין טורעק האָט פּאַסירט אַ זעהר טראַגישער פֿאַל, דער 40-יעהריגער טיפֿוס-קראַנקער סטאַניסלאַוו מיזערא איז בעת ער האָט געהאַט אַ שטאַרקע היץ אַרויסגעשפּרונגען פֿון אַן'אויבערשטען שטאָק פֿון שפּיטאָל-פֿענסטער און איז אַריינגעפֿאַלען אין אַ גרוב פֿריש-געלאָשענעם קאַלך.

אין אַ צייט אַרום האָט מען ערשט בעמערקט אַז דער קראַנקער איז נישטאָ אין שפּיטאָל-זאַל און מ'האָט איהם גענומען זוכען, מיזערא'ן האָט מען שוין אַרויסגעצויגען פֿון קאַלך-גרוב אַ טויטען.

אַנשטעקענדיגע קראַנקהייטען

(–) אין דער לעצטער וואָך זענען אין לאָדז פֿערצייכענט געוואָרען אַ פֿערגרעסערטע צאָהל פֿאַלען פֿון אַנשטעקענדיגע קראַנקהייטען. נעמליך: 146 קראַנקהייטס-פֿאַלען אין פֿערהעלטניש פֿון 104 פֿאַלען אין דער פֿאָריגער וואָך.

בויך-טיפֿוס זענען געווען 72 פֿאַלען (אין דער פֿריהערדיגער וואָך 57 פֿאַלען), שאַרלאַך 25 פֿאַלען (13), דיזענטעריע 13 (13), מאַזלען 4 (4), רויז 8 (6), קאָקליוש 11 (10), קימפּעט-היץ 5 (1), היינע-מעדינאַ 1.

מאָרגען-גרויסער פּראָטעסט-טאָג

געגען דעם אַראַבישען טעראָר און סכנה פֿון אָבשטעלען די עליה קיין ארץ-ישראל

פּראָטעסט-פֿערזאַמלונג אין פֿילהאַרמאָניע-זאַל

צוזאַמען מיטן גאַנצען פּוילישען יודענטום פּראָטעסטירט אויך דאָס יודישע לאָדז דעם היינטיגען דאָנערשטאָג געגען דעם ווילדען אַראַבישען טעראָר און דער סכנה פֿון אָפּשטעלען די עליה.

צוזאַמען דערמיט איז גערופֿען געוואָרען אויפֿן היינטיגען דאָנערשטאָג, ד. 27-טען ה. ח. אין פֿילהאַרמאָניע-זאַל אַ גרויסע פּראָטעסט-פֿערזאַמלונג בכדי צו ברענגען צום עפֿענטליכען אויסדרוק די פֿערביטערונג פֿון לאָדזשער יודענטום אין זיין אונבויגזאַמען ווילען פֿאָרטצוזעצען טראָץ אַלע מניעות און שטערונגען דאָס בויען פֿון אַ יודישע נאַציאָנאַלע היים אין א"י.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די פֿיהרענדע פּערזענליכקייטען פֿון היגען נאַציאָנאלען יודענטום.

עס איז צו ערוואַרטען אַז דער דאָנערשטאָג,דיגער טאָג וועט פֿערוואַנדעלט ווערען אין אַ ווירדיגער דעמאָנסטראַציע פֿון היגען יודענטום פֿאַר דער אונגעשטערטער פֿאָרטזעצונג פֿון אויפֿבוי-ווערק אין ארץ ישראל.

דאָנערשטאָג אָרדענט איין „הכח“ אַ פּראָטעסט-פֿערזאַמלונג געגען דער האַנדלונג פֿון דער מאַנדאַט-מאַכט אין ארץ ישראל, אין דער צייט פֿון די לעצטע אונרוהען.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די פֿערוואַלטונגס - מיטגלידער פֿון „הכח“ און פּרעזעס דר. קרויש.

אויף די פֿערזאַמלונגען וועלען אָנגענומען ווערען געהעריגע פּראָטעסט-רעזאָלוציעס, וועלכע וועלען איבערגעשיקט ווערען די ענגלישע אינסטאַנצען.

פּראָצעסען און נאָך פּראָצעסען

צוליב'ן כאַיניזער שעכט-הויז

(א) כאַיני האָט אַ שעכט-הויז, וואָס געהערט צו דער גמינע, וועלכע האָט נישט קיין קליינע דאגה, צוליב די פּראָצעסען, וואָס זי פֿיהרט מיט'ן אַרענדאַטאָר פֿון שעכט-הויז שמעון יוסף גלאַט. פֿון 1 יאַנואַר 1935 האָט גלאַט זיך אָפּגעזאָגט צו צאָהלען דער גמינע 15 פּראָצענט פֿון די אַלגעמיינע הכנסות, צו וואָס ער איז פֿערפֿליכטעט אין הסכם מיט'ן אָפּמאַך. די גמינע איז צוליב דעם געריכטליך אַרויסגעטרעטען געגען גלאַט'ן, וועלכער איז פֿערמשפּט געוואָרען צו בעצאָהלען 4983 זל. ביז'ן 1 אָקטאָבער 1935, ווי אויך 711 זל. פּראָצעס-קאָסטען, פּלוס 8 פּראָצענט פֿונ'ם טאָג, ווען ס'איז אַריינגעטראָגען געוואָרען די אָנקלאַגע. איצט איז די געמיינדע צוגעטרעטען דורכצופֿיהרען די עקזעקוציע פֿון דער צוגעזאָגט'נטער סומע, אָבער נישט קוקענדיג דערויף ווי'ל גלאַט אויך איצט נישט בעצאָהלען די סומע. די געמיינדע וועט דעריבער איצט נאָכאַמאָל מוזען אַרויסטרעטען אין געריכט מיט אַ אָנקלאַגע.

גוט מאָרגען!

אַ שאָד!..

אויף דער יודישער גאַס איז איצט [illegible] ושמחה. ליהודים. אין שטעטעל. אויס פּאַר[illegible] קאַמפֿען, אויס רייסעניש, אויס פּאַרטיי-„קאָנקור[illegible] מ'עסט זיך פֿון די פּיסקלעך, ס'האָבען זיך גע[illegible] די הענד דער „בונד“ מיט פּועלי-ציון. די „[illegible] מיט די פֿאָלקיסטען און רעוויזיאָניסטען. ס'[illegible] זיך צונויפֿגערעדט דער צענטראַלער סוחרים-[illegible] איין (פּעטריקאָווער 10)) מיט'ן סוחרים - [illegible] (פּעטריקאָווער 73), מ'זיצט ביי איין טיש, מ[illegible] אויף איין שפּראַך. מ'קוקט זיך איינער דעם אַנ[illegible] גלייך אין די אויגען. מ'זידלט זיך נישט אָן [illegible] רייסט זיך נישט פֿאַר די נעז. אויס מלחמה, [illegible] שנאה און נקמה. אַז איינער זאָגט הוידעס, [illegible] פֿערט נישט דער אַנדערער בוידעם. מ'טוט [illegible] נישט אָן אויף טערקיש — שלום זאָל זיין!..

קוקט מען זיך צו דער איצטיגער „אידי[illegible] אויף דער יודישער גאַס, דערמאָנט מען זיך [illegible] די ווערטער פֿון נביא: „והיה באחרית הימים [illegible] זאב עם כבש יחד“ (אַז משיח וועט קומען, [illegible] אַ וואָלף יואוינען מיט אַ שעפּסעל צוזאַמען).

איצט, רבותי, איז געקומען די צייט, [illegible] זענען זיך צוזאַמענגעאַנגען אונטער איין דאַך [illegible] וואָלף מיט'ן שעפּסעלע. עסען זיך פֿון די פּיסקל[illegible] מ'מאַכט זיך געגענזייטיגע קאָמפּלימענטלעך, און [illegible] איינער ווינשט דעם אַנדערן...

דערפֿאַר איז טאַקע געווען גערעכט דער [illegible] וואָס האָט — לייענענדיג די פֿרעהליכע ידיעה [illegible] די בלאָקען — געזאָגט:

— די בלאָקען געפֿעלען מיר. ס'איז [illegible] אַ גלייכע זאַך, נאָר וואָס קומט אַרויס, אַז [illegible] איז בלויז ביי וואַהלען. אין אַ מינוט שפּעטער [illegible] עס מיט יענע צוויי יודען, וואָס בעטען זיך אי[illegible] פֿאַר כל נדרי, און צומאָרגענס, יום-כפּור נאָך [illegible] — צעבויקערן זיי זיך די זייטען.

זאָגט דער יוד:

— אַ שאָד, אַ גרויסער שאָד, וואָס ס'איז [illegible] איינמאָל אין פֿינף יאָהר וואַהלען. וואָלט מען [illegible] אייביג געהאַלטען אין איין וועהלען, וואָלט [illegible] אייביג געווען שלום ושלוה —

אַ שאָד!..

אַב—נעק

Dr. Wołkowyski

ציגעל-גאַס 11, טעל. [illegible]8-02

ספּעצ. פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט-קראַנק[illegible]

בעהאַנדלונג פֿון מענער-שוועכע

נעמט אָן פֿון 8—11 פֿייטאָג און 4—9 [illegible]

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. Trepman

ספּעציאַליסט פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט-קראַנקהייטען.

בעהאַנדלונג פֿון מענער-שוועכע.

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 12-234

נעמט אָן פֿון 8—11 נאָכמ. און פֿון 6—8 אָוונט

שטאַט-טעאַטער

שרודמיעסקאַ 15

טעלעפֿאָן 101-16

לעצטע טעג! לעצטע טעג!

אידאַ קאַמינסקאַ

מיט איהר אַנסאַמבל.

היינט מיטוואָך, 9.15 אָוונט צום ע. מאָל

י. פּערלע'ס ראָמאַן

נייע מענשן

דראַמאַטיזירט דורך אידאַ קאַמינסקאַ

בילעטען אין קאַסע פֿון טעאַטער.

ה. אַקערמאַן

ער און זיינע פֿרויען

ראָמאַן פֿון יודישען לעבען

15

פֿון די גוטע רייד, וואָס די פֿרוי האָט צו איהר גערעדט. און פֿון דעם וואָס זי איז געוואויר געוואָרען, אַז יאָסעל וואוינט שוין נישט דאָרט, איז סערקע אַזוי צונומען געוואָרען, אַז זי האָט זיך יאָמערליך צוויינט.

— וויין נישט, קינד, — האָט די פֿרוי צו איהר געזאָגט. — יאָסעל וועט קומען צוריק. עס מאַכט זיך ביי איהם פֿיל מאָל, אַז ער געהט אַוועק דורך אַ פּאָר טעג און קומט נישט אַהיים. ער איז דאָך אַ בחור, מוז ער נישט זיין אין דער היים צו דער צייט... אָבער ער וועט צוריקקומען.... וויין נישט.

סערקע האָט דער פֿרוי עפּעס יאָ געטרויט און עפּעס נישט... אָט האָט זי געזאָגט, אַז אַמאָל האָט ער דאָרט געוואוינט, אָבער נישט איצט, און אָט זאָגט זי איהר, אַז ער וועט זיך צוריקקעהרען אין אַ פּאָר טעג... האָט זי געצווייפֿעלט אין איהרע רייד, און דאָ איז די פֿרוי געווען צו איהר אַזוי גוט, און זי האָט איהר פֿערוי־כערט, אַז וואָס זי זאָגט איהר איז אמת. יאָסעל וועט זיך צוריקקעהרען אין אַ פּאָר טעג. האָט זיך סערקע געלאָזט איינרעדען און איז פֿערבליבען ביי דער פֿרוי אין הויז.

די פֿרוי, ביי וועמען יאָסעל האָט אַמאָל געוואוינט, און וועלכע האָט איצט רחמנות בעקומען אויף סערקע'ן, איז געווען א שמש'ס אַ ווייב. זי האָט געהאַט דריי קינדער, זענען זיי שוין אַלע געווען פֿערהייראַט. און איהר פֿייער צייט פֿלעגט זיך די פֿרוי אָפּגעבען מיט וואוילטעטיגע צוועקען.

זי האָט פֿאַר סערקע'ן דאַן געמאַכט אַ געלעגער. זי זאָל זיך אָפּרוהען פֿון וועג. ביי סערקע'ן אין די שלייפֿען האָט געקלאַפּט ווי מיט האַמערס. מיט ביידע הענד איהרע האָט זי דעם קאָפּ געהאַלטען אַרומגענומען ווי מיט אַ רייף און יוען די מידקייט האָט זי איבערוועלטיגט, האָבען זיך איהר די אויגען אָנגעהויבען צו קלעפּען און זי איז אַריינגעפֿאַלען אין אַ שווערען שלאָף...

— שלאָף, שלאָף, אָרימע סערקע, אָרים קינד, און זאָלען זיך דיר חלום'ען גוטע חלומות, ווייל ווען דו ווייסט וואָס דיר שטעהט פֿאַר דורכצוגעהן נאָך אין לעבען, וואָלסטו זיך גאָר קיינמאָל נישט געוואָלט אויפֿכאַפּען, וואָלסטו קיינמאָל נישט געוואָלט אויפֿוואַכען!..

קאַפּיטעל זיבען

און אַזוי ווי סערקע האָט געטראָפֿען אין דער גרויסער און ווייטער וועלט — אַמעריקאַ, אַ גוטען מענשען, וואָס האָט זיך אויף איהר דערבאַרימט און האָט זי אויפֿגענומען פֿריינדליך, האָט זיך אויך אַזוי געמאַכט מיט נתנ'ען, און אַ ליכט פֿון שיין האָט זיך בעוויזען אויף זיין פֿינסטערען הימעל.

עס פֿלעגט זיך מאַכען, אַז בין הזמנים פֿלעגען אַראָפּקומען דאָרפֿס-יודען פֿון פֿערוואָרפֿענע ווינקלען און זיי פֿלעגען קומען קיין אוריעוו אין קירזשנערש'ן בית-המדרש און פֿלעגען זיך אויסקלויבען מלמדים, וואָס זאָלען לערנען מיט זייערע קינדער.

און אַזוי האָט זיך געמאַכט דאַן מיט נתנ'ען. אַ וואָך נאָך יום-טובים איז אַרונטער־געקומען [illegible] קרעטשמער, פֿון נעבען אוריעוו, און ער האָט נתנ'ען מיטגענומען צו זיך אַהיים אַלס אַ מלמד.

דער אַרענדאַר איז געקומען אין שוהל אַריין און האָט געבעטען דעם שמש, אַז ער זאָל איהם נאָראַיען עפּעס אַ גוטען מלמד, וועט ער איהם גוט בעלוינען: האָט דער שמש אָנגעוויזען אין יונגעל אַריין, וואו נתן איז געזעסען און געלערנט, און ער האָט אַ זאָג געטון צום אַרענדאַר:

— אַזאַ כלי האָט איהר נאָך קיינמאָל נישט גע[illegible] האָט ביי זיך אין [illegible] — (דער אַרענדאַר פֿלעגט כמעט יעדעס יאָהר בייטען די מלמדים) — [illegible] זאָל מיט אייך מיטפֿאָהרען, וועט איהר זיך מעגען רע[illegible] כענען פֿאַר אַ מזל'דיגען יודען. אדרבא הערט זיך צו ווי ער לערנט.

נתן איז דאַן געזעסען אין אַ ווינקעל פֿון קלויז, ‑עבען עמוד, און ער האָט מיט אַ ניגון געלערנט גמרא.

איהם איז געווען ביטער אויפֿ'ן האַרץ און וויסט, האָט ער דערפֿאַר זיין גאַנץ האַרץ אַריינ־געטון אין לערנען, אַז אַזוינס האָט מען טאַקע זעהר זעלטען געהערט...

נו. נו. זאָל איהר שוין גאָרנישט פֿרעגען ווי אַזוי דער אַרענדאַר איז געשטאַנען מיט דער בייטש אין דער האַנד און האָט זיך צוגעהערט ווי דער בחור לערנט!...

דעם אַרענדאַרס אויגען זענען פֿון דעם זיסען ניגון אַזש פֿערלאָפֿען געוואָרען מיט טרערען... יוען נתן האָט געענדיגט לערנען, איז צו איהם דער אַרענדאַר צוגעגאַנגען, געגעבען שלום עליכם.

און האָט איהם געזאָגט נאָך וואָס ער איז געקומ[illegible]

אָבער נישט אַזוי גרינג איז דעם קרעטשמ[illegible] אָנגעקומען נתן זאָל מיט איהם מיטפֿאָהרען.

דער קרעטשמער האָט איהם אָנגעהויב[illegible] איינרעדען:

— ביי מיר וועט אייך זיין גוט, יוי ביי [illegible] מאַמען אין בויך. ביי מיר איז, קיין עין-הרע, [illegible] שטוב מיט אַלדאָס גוטס, מילכיגס און פֿלייש[illegible] און וואָס איהר ווילט.

אָבער נתן האָט זיך געהאַלטען ביי זיינס:

— ר' יוד — האָט ער צום קרעטשמער גע[illegible] — איך בענק נישט נאָך קיין מילכיגס און [illegible] נאָך קיין פֿליישיגס. מיר איז דאָ אויך גוט. [illegible] עסען אַ דאַר שטיקעל ברויט און צו שלאָפֿען [illegible] דער האַרטער פֿויסט...

אָבער דער קרעטשמער האָט נישט אויפֿגעגעבן [illegible] און ער האָט זיך פֿערלייגט דערביי מיט צוגעז[illegible] דעם ישיבה-בחור און נישט קיין אַנדערן ווי [illegible] שמש האָט איהם געזאָגט:

— איך האָב דאָך אייך געזאָגט, אַז עס [illegible] אייך אָנקומען שווער מיט איהם דורכצוקומען — האָט איהם דער שמש געזאָגט — וועל איך [illegible] נאָראַיען אַן'אַנדערן בחור.

אָבער דער קרעטשמער האָט שוין פֿון [illegible] אַנדערען נישט געוואָלט הערען.

ער איז צוליב נתנ'ען איבערגעבליבען אוי[illegible] צווייטען טאָג און ער האָט איבער איהם אַזוי [illegible] גערעדט און איהם געבעטען, ביז נתן האָט אויך געשטימט.

רעדענדיג אַזוי איבער נתנ'ען איז דעם קרעטש[illegible] מער געקומען אויפֿ'ן געדאַנק, אַז נתן וואָלט זיך געפּאַסט פֿאַר זיין פּלימעניצע (וואָס האָט זיך [illegible] איהם געהאָדעוועט) פֿאַר אַ מאַן, און ער איז [illegible] פֿון איהם נישט אָפּגעטראָטען.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

באַהן-פּערקעהר ווערט פאַרגרעסערט
צוליב׳ן פאַרענדיגען די שול-פעריען

(א) יעדעס יאָהר, ביים סוף פון די שול-פעריען, ווערט פערשטאַרקט דער באַהן-פערקעהר, ווייל די קינדער קומען מאַסענווייז אַהיים פון די זומער - וואוינונגס - ערטער, וואו זיי האָבען פער-בראַכט די זומער־חדשים.

כדי צו פערגרעסערען די צאָהל צוגען, וואָס קורסירען פון די הינטערשטעטישע דאַטשע־ערטער קיין לאָדז זענען אונטערגענומען געוואָרען איני-ציאַטיווען. די באַהן־דירעקציע האָט צוגעזאָגט די פראַגע גינסטיג צו ערלעדיגען.

קאָנטראָלעס פון לאָדזער פער-איינען און געזעלשאַפטען

(א) די אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען האָבען, אין פערשטענדיגונג מיט דער זעלבסטפערוואַלטונג, בדעה דורכצופיהרען אַ גענויע קאָנטראָלע איבער אַלע לאָדזער פעראיינען און אָרגאַניזאַציעס. אַ חוץ דער פרינציפּיעלער קאָנטראָלע פון דער טעטיגקייט פון די געזעלשאַפטליכע, קולטורעלע און פאָליטישע אָרגאַניזאַציעס, וועט אויך אונטערזוכט ווערען די ווירטשאַפט פון די אינסטיטוציעס, וואָס ווערען סובסידירט דורכ׳ן מאַגיסטראַט.

ס׳וועט פעסטגעשטעלט ווערען, צי די סובסידיעס זענען פערברויכט געוואָרען אויף די בעשטימטע צוועקען.

אַ פּאָסט-טרעגער וואָס האָט זיך געטויגט צום עסק

(א) אין לאָדזער קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען בריוו־טרעגער וולאַדיסלאַוו קונצעוויטש, וועלכער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען דערין, אַז ער האָט פונאַנדערטראָגענדיג געלד־איבערווייזונגען געפעלשט עטליכע קוויטונגען פון אַ רייהע קלענערע אויסלענדישע איבערווייזונגען אויף אַ סומע פון 450 זל.

ווען ס׳זענען אָנגעקומען רעקלאַמאַציעס און מ׳האָט גענומען נאָכפאָרשען די געשיכטע איז מען געפאַלען אויף די שפּורען פון קונצעוויטש׳ס פעלשעריי.

אין געריכט האָט ער זיך מודה געווען און זיך פערטיידיגט, אַז ער איז בעגאַנגען דאָס פער-ברעכען צוליב׳ן שלעכטען מאַטעריעלען מצב און צוליב דער קראַנקהייט פון זיך און זיין פרוי.

ער איז פערמשפּט געוואָרען אויף 10 חדשים תפיסה און פערלירען די רעכט אויף 2 יאָהר.

אויספלוג אויף די ירידים
קיין ווינען
דעם 6–12 סעפטעמבער 130 זל.
דעם 7–14 סעפטעמבער 120 זל.
אויספלוג איבער׳ן
BALATON טײַך
(אין בודאַפּעשט)
דעם 3–17 סעפטעמבער
מיט אויפענטהאַלט 295 זל.
איינשרייבונגען נעהמט אָן
„אָרביס" פּיעטריק. 18.
טעל. 249-40.

דעם ראַדאָשיצער רבינ׳ס זוהן
בעשטימט אלס געשוואוירענער איבערזעצער פון ראַדאָמער קרייז-געריכט

ווי מ׳טיילט מיט, איז אברהם פינקלער (זוהן פון ראַדאָשיצער רבי) בעשטימט געוואָרען אלס גע-שוואוירענער איבערזעצער פון ראַדאָמער קרייז-געריכט אין לובלינער אַפּעלאַציע-געריכט.

גרויסע ווערבירונגס-אַקציע פון בערעק-יאָסעלעוויטש-לעגיאָן

ווי בעוואוסט עקזיסטירט ביי אונז אין שטאָט זייט אַ רייהע יאָהרען דער „בערעק יאָסעלעוויטש לעגיאָן", וועמענס אויפגאַבע ס׳איז צו געבען דער יוגענד אַ פיזישע און ספּאָרטליכע ערציהונג.

איצט אַריינגעהענדיג אין זיבעטען טעטיגקייטס-יאָהר, טרעט צו דער לעגיאָן צו אַ גרויסע ווערבירונגס-אַקציע צווישען די ברייטסטע שיכטען פון דער לאָדזער יודישער יוגענד.

בראַי אָנצעווייזען, אַז אויסער דער פיזישער און ספּאָרטליכער אויסשולונג ווי: באָקס, פוטבאָל, פינג-פאָנג א. א. ווערט גרויס אַכט געלעגט אויף דער קולטורעלער ערציהונג פון דער יוגענד: עס ווערען צוויי מאָל אין וואָך איינגעאָרדענט רעפעראַטען און לעקציעס אויף די פערשידענסטע און אַקטועלסטע ליטעראַרישע טעמעס; דער גרויסער לייען-זאַל איז פערזעהן מיט אַלע אַרט ביכער, בראָשורען און מיט דער גאַנצער יודישער און פּוילישער טאָג-פּרעסע.

איינשרייבונגען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון לע-גיאָן, וואָלטשאַנסקאַ 38 יעדען טאָג, אויסער פרייטאָג און שבת פון 7—9 אָוונט.

פון די יודישע גימנאַזיעס

ווי מען טיילט אונז מיט, קומט שוין פאָר דאָס איינשרייבען פון שילער און שילערינס אין די גימנאַזיעס פון פעראיין פאַר יודישע שולען אין לאָדז. שילער דאַרפען זיך פערשרייבען אין דער ערשטער מענער-גימנאַזיע, מאַגיסטראַצקאַ 21 אָדער אין דער צווייטער מענער-גימנאַזיע, מאַגי-סטראַצקאַ 22, שילערינס – אין דער פרויען-גימ-נאַזיע, פּיראַמאָוויטשאַ 6.

אַלע דריי גימנאַזיעס בעזיצען די פולע רעכט פון רעגירונגס-גימנאַזיעס (קאַטעגאָריע A).

די פּרעבעל-שול איז איבערגעטראָגען געוואָ-רען אין אַ נייעם לאָקאַל אויף וואָלטשאַנסקאַ 35. אין דער דאָזיגער פּרעבעל שול ווערען אָנגענומען קינדער (יונגלעך און מעדלעך) פון 4 יאָהר אָן. איינשרייבונגען אין דער פּרעבעל-שול נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון דער פרויען-גימנאַזיע, פּיראַ-מאָוויטשאַ 6.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע-בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאַסלעס
przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 56, tel. 129-77.

בעגנב׳עט 109 פעקלעך זייד
וואָס זענען על פּי צופאַל באַלד געפונען געוואָרען

(א) פון יצחק שטערנס און יצחק אונגערס וואַגען, וואָס איז געפאָהרען פון זשגאָ׳ר קיין לאָדז האָבען גנבים ביינאַכט אַראָפּגעצויגען 109 פעקלעך זייד־גאַרן, אין דער ווערט פון 2000 זל. דער פוהר מאַן האָט אָבער באַלד בעמערקט די גנבה און אַלאַר-מירט די כאָינער פּאָליציי. עס איז תיכף אונטער-גענומען געוואָרען אַנ׳אויספאָרשונג, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די גנבה איז צייטווייליג געוועזען בעהאַלטען אויף אַ קאַרטאָפעל-פעלד. אַזוי ארום איז דער גאַנצער גאַרן אָפּגעראַטעוועט געוואָרען. דער-ביי איז געכאַפּט געוואָרען דער גנב מיכאַל גושע-לאַקאָווסקי (קרוטשאַ 23).

פאַרפאַלען

(א) אויף קרוטשאַ גאַס איז דורך אַנ׳אויטאָ איבערגעפאָהרען געוואָרען דער 5־יאָהריגער טאַ-דעאוש עניקאָ. די ערשטע הילף האָט איהם גע-געבען די פאַגאָטאָוויע.

* * *

אין רעסטאָראַן „ווערסאַיל" (פּעטריקאָווער 47) האָט אַ געוויסער יאַן טשייקאָווסקי גוט זיך אָנ-געפרעסען און אָנגעזויפען און נישט געוואָלט בע-צאָהלען דעם חשבון פון 17 זל. פּאָליציי האָט איהם צוגעצויגען צו פערענטוואָרטליכקייט.

* * *

אין לאָקאַל פון דער אָפּטיילונג פון געזעלשאַפט-ליכער אויפזיכט (זאַוואַדזקאַ 11) האָט אַנ׳אומבעקאַנטע פרוי איבערגעלאָזט דריי קליינע קינדער און איז נעלם געוואָרען אָהן שפּורען. די קינדער זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שטאָטישען פינדעל־הויז, די מוטער ווערט געזוכט.

* * *

איינער יאַן מאַלעצקי האָט צוגענומען אַ ראָ-ווער ביי יוזעף טאַראַנסקין פון פּיונאַ 31. פּאָליציי האָט מאַלעצקין פערהאַלטען.

* * *

אין דאָרף באַרקאָוויצע האָט דער פויער זיג-מונט זשענטאָווסקי אונטערגעהאַקט אַנ׳אַלטען לע-זעלקע־בוים. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט דער שווערער בוים זיך איינגעבראָכען און אונטער זיין לאַסט צוקוועטשט דעם פויער אויפ׳ן טויט.

אַנ׳אומגליק ביי דער אַרבייט

(א) ביים בויען אַ הויז אויף רוג פּעטריקאָווער און טשערוואָנאַ איז דער 33-יעהריגער אַרבייטער מאַריאַן יוזשוויאַק אַראָנטערגעפאַלען אונטער אַ שווערע משא פון ציגעל. ביי איהם איז צובראָכען געוואָרען דער רוקען-ביין. אין אַ שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט גע-וואָרען אין שפּיטאָל.

אַלע פּרייזען דאַרפען בעקעמפען דעם קריזיס

דער קריזיס האַלט אונז פעסט אין זייגע קאָרבען. מוזען מיר דעריבער ווייטער פאָרטזעצען דעם קאַמף מיטן קריזיס. די דאָזיגע פליכט ליגט נישט בלויז אויפ׳ן מאַגיסטראַט, נאָר קודם כל אויף די הויז-פּרויען, וועלכע דאַרפען זייערע איינקויפען מאַכען וואָס ביליגער. אַ זעלטענע געלעגענהייט דערצו האָט מען איינקויפענדיג אין „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור (ראָקיטשי-נער 54), וואו עס זענען בעדייטענד רעדוצירט געוואָרען די פּרייזען אויף אַלע אַרטיקלען. „קאָנסום" פערקויפט אויך בראָקעס און רעשטען פון די אויסאַרבייטונגען פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור. אַלס צו פאַבריקס-פּרייזען.

פּאָפּולערער צוג קיין וואַרשע

אויף די באַלאָן-פּערמעסטונגען וועגען בעכער פון גאָרדאָן בענעט, וואָס וועלען אין די טעג פון 29 און 30 ד. ח. פאָרקומען אין וואַרשע, אָרגאַניזירט די ליגע צו אונטערשטיצען די טוריסטיק אַ ספּעציעלען פּאָפּולערען צוג, וועלכער וועט אָפּפאָהרען פון פאַבריקס-וואָקזאַל שבת דעם 29-. ד. ח. אין אָוונט. דער צוג וועט פון וואַרשע צוריקפאָהרען זונטאָג נאָך 11 ביינאַכט. אַ בילעט אויף ביידע זייטען וועט קאָסטען 6 זל. דערביי וועט צו יעדען בילעט צוגעגעבען ווערען אַ קופּאָן, וואָס וועט געבען די מעגליכקייט אומזיסט צו בעזוכען די פּערמעסטונגען. בי-לעטען פערקויפט דאָס רייזע-ביוראָ „אָרביס", „וואַגאָן-לי-קוק" און די סטאַציע פון פאַבריקס-וואָקזאַל.

סעקוועסטראַטאָר זיך דערשאָסען

(א) אין שעראַדז האָט זיך אַריינגעשאָסען אַ קויל אין מויל דער סעקוועסטראַטאָר וולאַדיסלאַוו טרעפּקאָווסקי. ער האָט איבערגעלאָזט אַ בריף, אין וועלכען ער שרייבט, אַז דעם טראַגישען שריט איז ער בעגאַנגען צוליב אַנ׳אומגליקליכער ליבע.

יוד איבערגעפאָהרען פון אַנ׳אויטאָ

(א) אויף נאַרוטאָוויטש-גאַס איז דורך אַנ׳אויטאָ איבערגעפאָהרען געוואָרען דער 43-יעהריגער אהרן בושע-זשינער פון זגערזשער 48, וועלכער האָט בעקומען אַ רייהע ערנסטע וואונדען.

די אַרויסגערופענע ניכע הילף האָט בושעזשינערן אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אַריין.

זעלבסטמאָרד

(א) אין זיין אייגענע וואוינונג אויף קילינסקי 96 האָט מיט׳ן ציל צו בעגעהן זעלבסטמאָרד אויס-געטרונקען אַ גרעסערע דאָזע זאַלץ-זויערע אַ געוויסער יוזעף גרושטשינסקי. דער אַרויסגערופענער פּאָגאָטאָוויע-ראַקטאָר האָט בעוויזען בלויז פעסטצושטעלען דעם טויט. די סיבות פון טראַגישען שריט איז נישט בעקאַנט.

וואַרשאַווער אָפּיציעלע בערזע
דעוויזען:

האָלאַנד	360 85
לאָנדאָן	26.74
ניו-יאָרק (קאַבעל)	531,05
פּאַריז	34,98
פּראַג	21,96
ציריך	173,20

אָפּיציעלע פּראָצענטיגע פּאַפּירען

באַנק פּאָלסקי	95.00
3 פּראָצ. אינוועסטיציע I. פּרעמירטע	62,00
3 „ „ II.	61.25
4 „ דאָלאַרובקע	48.20
7– „ סטאַביליזאַציע	49,00
5– „ וואַרשאַווער	52.25
5– לאָדזער	47,50

ראַדיאָ - פּראָגראַם
מיטוואָך, ד. 26-טען אויגוסט

6.03 מוזיק (פּליטען), 6.23 גימנאַסטיק, 6.50 מו-זיק (פּליטען), 7.20 ידיעות, 11 קאָנצערט פון פּליטען, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 מוזיק (פּליטען), 12.13 ידיעות, 12.23 קאָנצערט, 3.27 לאָדזער בערזע, 3.30 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 4.15 לייכטע מוזיק, 5 קאָנ-צערט, 6 שפּאַנישע לידער (פּליטען), 6.15 מוזיק (פּלי-טען), 6.35 רעקלאַמע - קאָנצערט, 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 לידער, 7.25 פערוויילונגס - קאָנצערט, 9 אָוונט-ידיעות 9.10 אַקטועלער שמועס, 9.15 שאָפּין-קאָנצערט, 9.45 ספּאָרט-ידיעות, 9.55 מוזיק (פּליטען), 10 בעקאַנטע סימפאָניעס.

KINO-TEATR
MIRAZ
היינט און פאָלג. טעג!
מעכטיגסטער אַפריקאַנער
פילם אונטער׳ן נאָמען:
BABOONA
אונגעוועהנליכע פּאַסירונגען
צווישען ווילדע נעגערס.
אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג.

ר. מלאך
דאָן-דאָמינגאָ
ראָמאַן

151

נאָכדעם ווי די שכנים האָבען זיך שוין געהאַט אויסגעפרעגט (ביי זיי איז עס געווען פראָסט, און אַנדערש האָט, אַנשטאָט צו ענטפערן אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ צונויפגעצויגען די ברעמען פון אומצו-פרידענהייט: יעדער איינער האָט איהר אַריינגע-שליידערט אין אַנ׳אַנדער אונבעקוועם ווינקעל) און איבערגעחזרט, אַז פון אַזאַ קינד אָט אַזוי־אָ (מען האָט אויפגעהויבען די אָפענע האַנד עטליכע שפּאַן העכער פון דער ערד, ווי מען וואָלט איהר אַ מאָס גענומען אין דער הוילער לופט...) איז אויסגע-וואַקסען אַזאַ סעניאָראַ (ביידען, סיי דער מאַמען, און סיי דער טאָכטער האָט עס שטאַרק געאַרט, פאַר וואָס נישט סעניאָריגאַ?) אין מען האָט זיך משער גע ווען, אַז עס איז שוין אַ שיין ביסעל יאָהרען אַריי-בער, זינט מען שוואַרצט דאָ אַזוי אָפּ אין דער קאָ-לאָניע. איז מען זיך אַוועקגעגאַנגען, יעדער צו דעם שטיקעל ברעטעל, וואו מען האָט זיך געהאַט איינ-גענעסטיגט.

דער טאַטע האָט זיך אויסגעפרעגט וועגען זאַכען, וואָס מען האָט גאָרנישט בדעה געהאַט צו וויסען. די מאַמע האָט מעהר גערעדט וועגען ריאָ נעגראָ, ווי וועגען איהר איידעם. מען האָט גע-שוויגען געפרעסט, ווי עס וואָלט עפּעס אַנ׳אומגליק געהאַנגען אין דער משפּחה, אַלע פרעגענישען און

אַלע אָנצוהערענישען האָבען זיך גע-דרייט אַרום דער איין פערזאָן: זשאָזע. נאָר דאָס וואָרט און דעם נאָמען האָט מען נישט אַרויסגע-רעדט. מען האָט געוואַרט אויף שפּעטער, מען האָט עס אָפּגעלייגט אויף מאָרגען. טאַטע־מאַמע האָבען ך איבערגעקוקט און פערשטאַנען זיך אויפ׳ן ווארנק.

די ערשטע צוויי טעג האָט אַנדושע זיך נאָך געהאַלטען אין דער „גרויסער שטאָט", נאָך אַרומ-געגאַנגען אין הויז אין די זיידענע שלאָפראָקען, סאַמעטענע פאַנטאָפלען און אַפילו געפרובט בער-קרעכצען, ווי אַזוי מען קען דאָ לעבען, אַז קיין וואַסער אין צימער איז נישטאָ (די מוטער האָט גע-פרובט פערלויפען: און אַ צימער איז דען יאָ פאַר האָן?...) און דאָס מינדסטע בעקוועמליכקייט פעלט (דער פאָטער האָט געמיינט, אַז זי וועט זאָגען, זי קען דאָ נישט שטיין און וועט אנטלויפען צוריק, דעמאָלט וועט מען קענען עפּעס דערגיין). אָבער מיט אַ טאָג צוויי שפּעטער האָט שוין אַנדושע אַנדע רע לידער געזונגען. זי האָט פערביטען דעם לוקסוס אויף געוועהנליכע קליידער, געבאָרגט ביי דער מאַמען. עס האָט אין איהר אַריינגעפלאָסען דאָס פרישע גרינקייט פונ׳ם טאָג און דאָס ווייכע קיל-קייט פון דעם אָוונד. זי האָט זיך גאָרנישט גע-קענט אָפּלויבען פון דעם. וואָס ביינאַכט איז אַזוי

קאַלט און מען מוז זיך צודעקען, געהאַלטען אין און דערציילט חידושים, ווי זי האָט געציטערט און געקלאַפּט אַ צאָן אָן אַ צאָן, גלייך ווי קעלט וואָלט גאָר קיינמאָל אויף דער וועלט נישט געווען, אָדער גלייך זי וואָלט איבערגעלעבט אַנ׳ערד-ציטערניש...

פון דער קאָלאָניע האָט זי קיינמאָל נישט גע-טראַכט און במילא נישט געדענקט, אַז כמעט די ערשטע קינדער־יאָהרען האָט זי זיך דאָ געשפּילט. איצט האָבען זיך אויפגעעפענט טויערען אין איהר זכרון און זי האָט זיך דערמאָהנט אין זאַכען, אין מענשען און געשעהעניש, וואָס האָבען ממש אי-בערראַשט ראַזינען. זי האָט פאַר די שכנים געהאַלטען אין איין לויבען דער טאָכטערס גוטען קאָפּ (קיין עין־הרע) און מיט דעם געמוינטערט דעם מאַן, וואָס האָט אַרויסגערוקט כסדר די געוואַקסע ברילען-גלע-זער אויף דעם שטערן, גלייך ער וואָלט געוואָלט אַריינקוקען אין זיינע אייגענע מחשבות.

פאַר דער שוחטקע (אָט אַזוי האָט מען זי גע-רופען, הגם עס איז איהר נישט אָנגעשטאַנען), איז דער ענין פון אַנדזשעליטעס צוריקקעהר אַהיים נישט שטאַרק אָנגענעהם געווען. זי האָט דערמיט געזעהן אַ צוריק־שטופּ פון איהרע הונדערטער פּלע-נער. זי האָט שוין לאַנג זיך געגרייט אַריבערצו-כאַפּען זיך קיין סאַן־פּאַולאָ און מאַכען אַ סוף מיט די „קויפמאַנס", אַהין אָדער אַהער. זי איז געווען זיכער, אַז עס וועט גיכער זיין אַהין. זי האָט נאָר אַלע איהרע טראַכטענישען בעפלאַנט און בעוואָרענט אַז דאָס זאָל קומען ווי אַ פאָרשלאָג פון זייער זייט, פון די קויפמאַנ׳ס, אַז זי זאָל פאַר׳ן „קינדס" ווע-גען קענען האַנדלען ווי אַ מאַמע.

זי האָט אויסגעקוקט אויף דער מינוט, ווען מען וועט שוין האַלטען ביי די צוועלף שורות. דאָס

איז געווען די איינציגע דערלייזונג איהרע, דער איינציגער מיטעל, וואָס וועט זיי אַרויסרייסען פון דעם מדבר.. זי האָט אַלע איהרע האָפענונגען פערוועבט מיט דעם מאָמענט, און האָט דערויף אַרויסגעקוקט ווי אויף אַ הילף.

זי האָט גוט פערשטאַנען און געוואוסט, אַז די טאָכטער איז אַ „היינטוועלטיגע". מען האָט איהר אָפּגעטראָגען וועגען דעם, וואָס זי איז געווען אין ריאָ דע זשאַניירא, איינע אַליין געשטאַנען אין „גרויסאַרטיגען האָטעל", געגאַנגען אין די שפּיל-פּלעצער, געטאַנצט אין די קאַסינאָס. זי האָט זיך געפרייט דערמיט, נישט דערפאַר. ווייל זי האָט גע וואָלט און אין האַרצען געוואונשען דער טאָכטער אַביסעל צושטרייאונג, און נישט ווי אַ מאָדערנע מאַמע, אַריינגעדרונגען, פערשטאַנען די טאָכטער׳ס יסורים און בענקשאַפט און דעריבער ביי זיך מסכים מיט דער פיהרונג, אַפילו זי זאָל וויסען, אַז די טאָכטער האָט אַ געליבטען, אָדער בעציהונגען מיט מענער, — זי, די מאַמע, האָט אין דער פיהרונג געזעהען אַ דערנעהנטערונג צו איהר אייגענעם ציל, אַז דערמיט וועט שוין איינמאָל פאַר אַלעמאָל אויס-געטראָגען ווערען אין הויז פון די קויפמאַנ׳ס קרי-געריי און צאַפּלעניש, און אַז אַלע צדדים וועלען וויסען, וואָס גיכער פטור ווערען פון אַזאַ לאַגע.

איהר „ראַזינען", איז גאָרנישט געפעלען דער טאָכטערס פיהרונג דערמיט, וואָס זי זאָגט נישט יאָ, אָדער ניין. ווען זי וואָלט וועלען, וואָלט שוין לאַנג זיך געהאַט געענדיגט דאָסדאָזיגע. אַז זי וואָלט נישט אַלעמאָל מיט אַנ׳אַנדער צערטעל אונ-טערגעקומען צו איהר מאַן (מישטיינס געזאָגט) און צוריקגעטריבען! דעם פּלאַן פון צוגיין זיך אויף אַנ׳אומבעשטימטער צייט, וואָלט עס שוין לאַנג געהאַט אַ סוף גענומען.

(פאָרטזעצונג ק.נומ.)

טעאטער. מוזיק און פערוויילונג
(קאמוניקאטען)

גאסטשפילען פון אידא קאמינסקא
„גייע מענשען" פון י. פערלע געהט ווייטער מיט גרויס ערפאלג

די גאסטשפילען פון אידא קאמינסקא מיט איהר גלענצענדען אנסאמבל ווערען שוין בקרוב פערענדיגט. אלע פיעסען, וועלכע אידא קאמינסקא האט אין לאדז פרעזענטירט, זענען דורך די טויזענדער צושויער און דורך דער קריטיק אויפגענומען געווארען ווי אמבעסטע). לאדז קען זיך ריהמען, אז זי אכטעט א גוט יודיש טעאטער.

היינט 9.15 אבענד י. פערלע'ס „גייע מענשען" דראמאטיזירט דורך אידא קאמינסקא וואו זי שפילט אויך די הויפט-ראל.

היינט צום לעצטען מאל „א חתונה אין שטעטל" לעצטע גאסטשפילען פון פסחיקע בורשטיין אין „ראזמאיטאשטשי"

„א חתונה אין שטעטל" האט זיך פון דער ערשטער פארשטעלונג אן בעוואוסט געמאכט ביים היגען יודישען טעאטער-עולם ווי אן אינטערעסאנטער מוזיקאלישער ספעקטאקל מיט א שפאנענדען קאמישען אינהאלט, וואס פעראינטערעסירט פון אנהויב ביז'ן סוף.

בדאי אנצעווייזען, אז פסח'קע בורשטיין פערענדיגט זיינע גאסטשפילען שוין דעם קומענדיגען מאנטאג, אזוי אז „א חתונה אין שטעטל" ווערט היינט דעפיניטיוו געשפילט צום לעצטען מאל. און ס'איז מעהר ווי זיכער, אז די וואס האבען נאך ניט געזעהן די דאזיגע העכסט אינטערעסאנטע פארשטעלונג, וועלען היינט שטראמען מאסענווייז אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי". און דער פארשטעלונג נעמט אנטייל דער בעקאנטער כאראקטער-קאמיקער יעקב פישער.

אפגעלייגט דעם קאנצערט פון דער 9-טער סימפאניע אויף שבת, דעם 29-טען ד. ח.

דאס אויספיהרען די 9-טע סימפאניע דורכ'ן כאר פון דער „קולטור-ליגע" צוזאמען מיט'ן סימפאנישען ארקעסטער האט אין לאדז ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס.

די צוגרייטונגען צום גרויסען קאנצערט זענען שוין געווען פערענדיגט. שבת פארמיטאג איז אין העלענאוו פארגעקומען די לעצטע גענעראל-פראבע פון כאר מיט'ן ארקעסטער עס זענען געווען א סך מבינים פון די לאדזער מוזיקאלישע קרייזען, וועלכע האבען פעסטגעשטעלט, אז דער קאנצערט וועט אראפ מיט א גרויסען ערפאלג.

לוידער, זענען אבער אלע צוגרייטונגען געשטערט געווארען דורכ'ן רעגען. אין די נאכמיטאג-שעהן האט דער הימעל זיך פערוואלקענט און באלד האט אנגעהויבען רעגענען. דער גרויסער עולם, וואס איז שוין געווען אין העלענאוו האט מיט פערדרוס געמוזט אוועק. דער קאנצערט איז דעריבער אפגעלייגט געווארען אויף שבת, דעם 29-טען אויגוסט.

אלע פערקויפטע בילעטען זענען גילטיג.

צום גרויסען „הזמיר"-קאנצערט אין העלענאוו אויפפיהרונג פון זאקס קאנטאטע „מול הישימון" מיטן אנטייל פון אבערקאנטאר מ. קוסעוויצקי

דער גרויסער „הזמיר" קאנצערט, וועלכער קומט פאר דעם 2-טען סעפטעמבער ד. י. אין העלענאוו האט ארויסגערופען אן'אלגעמיינע פעראינטערעסירונג. דאס איז פערשטענדליך, אויב מ'נעמט אין אכט דעם צוזאמענשטעל פון פראגראם.

אלס ערשטער נומער וועט דער ארקעסטער שפילען די פרעכטיגע „יודישע ראפסאדיע" פון זאלאטאריף (א שילער פון דעם ניט לאנג פערשטארבענעם בעריהמטען גלאזונאוו), דאן וועט קוסעוויצקי זינגען אריעס און לידער, און צום סוף וועט אויסגעפיהרט ווערען די בעליבטע קאנטאטע פון זאקסען ווערטער פון שלאנסקי „מול הישימון". אין דעם קאנצערט, וועלכער קומט פאר אונטער דער ליוטונג פון פראפ. זאקס, וועלען אנטייל נעמען: דער לאדזער פילהארמאנישער ארקעסטער, דער גרויסער הזמיר-כאר און בעריהמטע סאליסטען מיט'ן אבערקאנטאר קוסעוויצקי בראש. דער דערמאנטער קאנצערט האט ארויסגערופען א קאלאסאלע פעראינטערעסירונג אין אונזער שטאט.

פון צירק

דער בעקאנטער צירק „ארענא", וועלכער וויילט לאדז זיים אייניגע טעג, האט זיך דערווארבן דאס לאדזער פובליקום מיט זיינע אויסערגעוועהנליכע ביז איצט ניט געזעהענע רעוועלאציע-נומערן.

דער צירק „ארענא" פערלאזט איינגיכען אונזער שטאט. ניט קוקענדיג אויף דעם אויסערגעוועהנליך רייכען פראגראם און גרויסע קאסטען — ווייל די דירעקציע געבען א מעגליכקייט אלע צו בעזוכען דעם צירק „ארענא" און צו יעדען געקויפטען נארמאלען בילעט ווערט צוגעגעבען איין בחנם'דיגער. אויסערדעם איז גילטיג דער היינטיגער קופאן. שניידט אויס דעם קופאן און לאזט ניט אדורך די געלעגענהייט צו זעהען דעם אויסערגעוועהנליך רייכען פראגראם אין צירק „ארענא".

הנחה-קופאן
CYRK „ARENA"

דער בעזיצער פון דעם קופאן האט דאס רעכט ביים קויפען איין בילעט אין צירק „ארענא" אריינצופיהרען א צווייטען פערזאן אומזיסט.

דער קופאן איז גילטיג דעם 26 אויגוסט.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט און פאלג. טעג! מייסטערווערק פון רעזשיסער FR BORZAK א. נ.
„פראמענאדע פון ליבע"
אין די הויפטראלען: POWELS, RUBY KEELER עס נעהמען אנטייל איבער 250 טענצערינס

אויסערן פראגראם: אקטואליטעטע און P. A. T.

היינט און פאלג. טעג

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48

עמפפעהלט
סאדעוואסער א לעמאנאד
וואס ווערט אפגעשיקט פינקטליך אהיים
בעשטעלונגען ווערען אנגענומען א גאנצען טאג.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

מיר ווילען קויפען שול-בענק. ווענדען זיך אין דער מעדעם-שול, ... הייטס-פלאץ 2, ערשטער שטאק.

ווילסט פערקויפען א ניימאשין
און ערצילען
דעם העכסטען פרייז!
ווענד זיך צו:
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

Skradziono z mieszkania Zajdowa ... ul. Północnej 16 — 1 dolarówka Nr. 1159190 i 2 szt. 3% Pożyczki Inwestycyjnej I em. Nr. 16934/26. II em. Nr. 16934/25. Zastrzeżenie zrobiono.

Zagubiono kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na Zł. 15,— na imię ...likowski Majer, Sródmiejska 44.

דאס ביליגסטע
יודישע אפטיק-געשעפט

„OPTICUM"
28 פיעטריקאווער 28

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער, טערמאמעטער, בינירטע גלעזער, אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
פ'מערן אויך אויסגעפיהרט זאמטל. רעפעראטורען פינקטליך און רעעל. — געדענקט די שורה ... עס וערען אננענומען אלע ארט רעצעפטען פון די ה"ה דאקטוירים.

Prywatne Koedukacyjne Kursy Handlowe I. MANTINBANDA
w Łodzi, ul. Przejazd 12, tel. 157-91.
Wykłady na Kursach Rocznych i Półrocznych rozpoczną się 3-go września 1936 roku ogólną zbiórką wszystkich grup o godzinie 7-ej wieczór.
Informacji udziela Kancelarja kursów codziennie od godz 11–1 pp. i od 4–8 wiecz.
Kierownik kursów I. Mantinband.

פרייע פאסטענס

א קירזשנער-געזעלען און א לערן-יונגעל פון אנשטענדיגע עלטערן קאן זיך מעלדען ביי זוסמאנעק, פיעטריקאווער 19.

ס'ווערט געזוכט א בראנזשיסט אין דער מאנופאקטור פון דער ווייסווארען-און מוסטער-ווארען-בראנזשע מיט מיטעל-בילדונג, עווענטועל א פעהיג יונגעל פון 16–18 יאהר מיט מיטעל-בילדונג פון אנשטענדיגע עלטערן. נאר פעהיגע קאנען קומען אין בעטראכט, אויף אנ'-אנשטענדיגען פאסטען. פאמארסקא 23, וו. 16 פון 10–11 אווענד.

שטריקער מיט 8-ער מאשינען ארויסצונעהמען ארבייט, ווערט געברויכט. אפפערטען אונטער „P. R." אין אדמ.

Potrzebny krojczy do okryć damskich z dobremi referencjami. Wiadomość Trajstman, Piotrkowska 81.

לאקאלען

Do wynajęcia w centrum miasta DUŻY POKÓJ z poczekalnią i używalnością telefonu, nadający się na biuro lub sekretarjat. Telefon 122-37, godz 5–8 wiecz.

פערשידענעס

ס'ווערט געזוכט א שותף מיט א קליינעם קאפיטאל צו גארדינען אויסצו-ארבייטען. פאלודניאווע 20, וו. 27a.

געלעגענהייטליך צו פערקויפען אנ'ארון-קודש פרייזווירדיג, אין גוטען צושטאנד, קאמיענע 13.

געפונען געווארען אנ'ארם-באנד. אפצונעהמען אין אדמיג. געגען סמנים און אנאנס-קאסטען.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג-כירורג
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.
ספעצ. פאר פרויען - קראנקהייטען און שוואנגערשאפט.
ספעצ. פון היילען אונפרוכטבארקייט.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8—10 און פון 4—8 אווענט

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראאוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט.
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
פיינער-כירורג-ספעציאליסט
D-ra Sterlinga 22
(Nowa-Targowa) tel. 174-42.

Dr. I. Piechowicz
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
שרודמיעסקא 18, טעל. 107-79
נעמט אן פון 8—10 פרי און פון 3—7 אוו.

Lekarz-Dentysta
N. KACZANOWSKI
נעהמט אן אין אמבולאטאריום פון דער געז. „לינת המשמורים"
פילסודסקיעגא 21, טעל. 242-55
אין די שעה'ן פון 9—11 פריה און פון 5—9 אווענד.

ווינכטיג פאר ברוך-קראנקע

(רופטורעז) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפוס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.
פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילען און בעזייטיגען ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדא-זשען.
פאר הויקערס ספעציעלע נארסעטען און גלייכהאלטערס.
געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.
געגען שמערצענדע פלאטפוס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען.
געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימפ לויט מאס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד
א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9—1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09.
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו.

לעטשניצע
פאר וועגערישע קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטן
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
אין טעטיג א געגנען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאר וועגעריש-קראנקע
מענער - שוואכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטן
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרויען-דאקטאר פון 11—1 און פון 5—7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

אנאנסען - פרייז:

מאנטאג טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר. נאכן טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 18 גר. פאר א מילימעטער-שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ג. פרייטאג און ערב יו"ט — 60 גר. פאר א מילימעטער-שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען. נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

פעהלערען וועלכע ענדערען ניט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען ניט צום איבערדרוק. קען די אנאנס ערדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס.
פארין אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז די פערלאג כ י ש ט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביימאג און ביינאכט אהן איבעררייס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.